

Joachim Lütkeemann   Elisaeus Kesselius

Lineamentorum Metaphysicorum Disputatio Prima privato-publica De Natura Metaphysices eiusq[ue] Principio

Rostochii: Kilius, 1644

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729615545>

Druck   Freier Zugang

RU phil 1644.

Joachim Lütkenmann

Resp. Hieronimus Koorl etc

L. A. u. b. K.

[Faint, illegible handwriting]

19. 14

29
48

LINEAMENTORUM
METAPHYSICORUM
DISPUTATIO PRIMA
privato - publica
DE

NATURA
METAPHYSICES

ejusq; Principio,
*Habenda in Auditorio Phi-
losophico Boreali.*

PRÆSIDE

JOACHIMO LÜTKEMAN-
NO, Ecclesiae & Professore
Physices, Metaphysicesq; pu-
bico.

RESPONDENTE

ELISÆO KESSELIO
Stolpâ Pomerano.

*An numeror l
bis
Lucæ Bese
1848. Hoff
Herru*

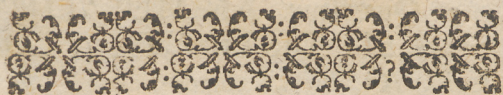

ROSTOCHII.

Typis NICOLAI KILI Acad. Typogr.

ANNO. M DC. XLIV.

LINEAMENTORUM
METAPHYSICO-
RUM

CAPUT PRIMUM
PROEMIALE

DE

NATURA META-
PHYSICÆ.

RESPONDENTE
ELISÆO KESSELIO

Stolpæ Pomerano.

THESIS I.

Metaphysica quasi post Phy-
fica dicitur, ORDINE non
NATURÆ sed INVEN-
TIONIS.

2. Dari METAPHYSICAM
probarur. quia ENTIA ABSTRA-
CTA à MATERIA SECUN-
DUM REM PER INDIFFE-
RENTIAM sunt aliquod scibile.

A

3. Quæ-

3. Quæritur. AN METAPHYSICA SIT DISTINCTA A LOGICA!

Affirmatur. Quia disciplina, quæ modum sciendi tractat, non tradit ipsum scibile. Ratio. Alioquin esset practica simul & contemplativa.

4. Causa efficiens Metaphysices est crebra à singularibus & materialibus abstractio.

5. Causa finalis Metaphysices, contemplativa cum sit, per se nulla est, per accidens est duplex:

1. Terminorum generalium expositio & distinctio.

2. Principiorum demonstratio.

6. Subjectum Metaphysices est ens quatenus est ens abstractum à materia per indifferentiam.

7. Subjecti materiale est ens reale positivum. Ratio. Quia est conceptus communissimus.

8. ΑΝΤΙΘΕΣΙΣ ΠΡΙΜΑ.

ENS EST OBJECTUM NIMIS

MIS LATUM. Quia. 1. Nullum
subjectum scientiæ prædicatur de
suis affectionibus. *hæc res. vera e. de affectionibus transcen-*
dentibus in physicis non in metaphys.

2. Accidentis est, esse in alio, nõ
esse per se. Ergò per se nõ est scibile.

Respondetur. AD PRIMUM:
Verum est de AFFECTIONIBUS
PRÆDICAMENTALIBUS, non
TRANSCENDENTALIBUS.

AD SECUNDUM. Aliud est
ENS PER SE, aliud est PER SE
ESSE SEU EXISTERE.

9. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ SECUNDA.
ENS EST OBJECTUM NIMIS
ANGUSTUM. Ratio. Quia ali-
quid seu intelligibile est conceptus
generalissimus.

Respondetur distinguendo inter
CONCEPTUM ESSENTIA-
LEM & inter RELATIONEM
ALIQUAM EXTRINSECAM.

10. FORMALE subjecti con-
sistit in entitate abstracta à materia
per indifferentiam.

A 2 OB-

OBIECTIO.

In Metaphysica agitur de materia, de quantitate, de substantia corporea.

Respondetur 1. Materia consideratur in Metaphysica, non secundum ESSE ABSOLUTUM, sed secundum ESSE RELATUM, quatenus est causa.

2. Quantitatem & substantiam corpoream Metaphysicus scientificè non COGNOSCIT, sed PRÆCOGNOSCIT.

ii. Formæ locum obtinet genus, quod est, non Sapientia, sed Scientia. Ratio, quia nullum genus recipitur cum sua specie.

OBIECTIO.

Species oppositæ de se invicem non prædicantur.

Resp: Distinguendum est inter Scientiam, quæ vel ut genus Sapientiæ vel ut Specialis scientiæ gradus, sapientiæ opponitur.

12. Affectiones Metaphysices.
Me-

Metaphysica ceu Sapiëntia ver-
fatur. 1. Circa omnia.

2. Circa difficillima & à sensi-
bus remotissima.

3. Est certissima.

4. Est ad docendum aptissima,
quoad rerum distinctam co-
gnitionem, terminorumq;
explicationem.

5. Est nobilissima.

OBIECTIO.

Objecta Metaphysica sunt im-
perfectissima. Quia universalissima.

Respondetur. Nobilitas scien-
tiæ ducenda est ab objecti non ma-
jori INTENSIONE, sed majori
EXTENSIONE.

13. Dependēt à Metaphysicâ,
eiq; subordinantur disciplinæ reli-
quæ. 1. RATIONE SUBIECTO-
RUM. Quia Primum scientiis in-
ferioribus subiecta præscribit.

Deinde, sine cognitione entis,
species entis non possunt DISTIN-
CTE cognosci.

A 3

2.RA-

2. RATIONE PRINCIPIORUM quæ generalium terminorum cognitione opus habent, nec non per deductiones ad absurdum.

14. Definitur Metaphysica, Scientia entis quatenus est ens abstractum à materia per indifferentiam.

CAPUT SECUNDUM.

DE

PRINCIPIO METAPHYSICES.

THESIS I.

1. Ens nec habet principia ESSENDI extrinseca, nec intrinseca.

2. Quæritur: An essentia & existentia sint principia intrinseca Entis actualis?

Negatur. Quia non sunt partes constituentes aliquod totum. Non enim differunt realiter.

EXCEPTIO.

Sufficit distinctio rationis.

Resp. Si hoc, etiam iustitia & misc.

misericordia in Deo erunt partes
constituentes aliquod totum.

3. Ens habet principia CO-
GNOSCENDI, tam COMPLE-
XA, quam INCOMPLEXA.

4. Principium primum & sum-
mum hoc est. IMPOSSIBILE
EST IDEM SIMUL ESSE ET
NON ESSE.

5. Quæritur. Quodnā horū prin-
cipiorum. æquivalentium sit
primum. 1. OMNE NON
ENS EST ENS. 2. QUOD-
LIBET EST VEL NON
EST. 3. IMPOSSIBILE
EST IDEM SIMUL ESSE
ET NON ESSE?

*id. de
p. 1. co-
sitate*

Respondemus pro ultimo. Ra-
tio. Quia primum est identicum &
aliquo modo nugatorium. Secun-
dum minus habet robur probandi;
quia ostendit tantum oppositionis
immediationem. Ultimum verò
ipsam in terminis repugnantiam.

OB-

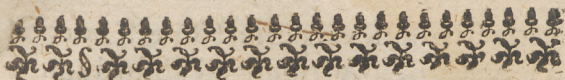
OBIECTIO.

Affirmatio prior est negatione,
absolutum modali.

Resp. QUO AD modum enun-
ciandi, non QUO AD virtutem
probandi id est. In ESSE PRO-
POSITIONIS, non verò in
ESSE PRINCI-
PII.

CAP.

PNEUMATICÆ

DELINEATIONIS.

CAP. I.

DE DEO.

RESPONDENTE

LUDOVICO Peithman

Hagâ-Schaumburg.

THESIS I.

Effe Deum probatur 1. Ex productio-
ne creaturarum, quia omnè produ-
ctum est ab aliquo 2. Ab effectis mira-
culosis, ut Cometa.

II. ATTRIBUTA divina nō sunt ac-
cidentia mutabilia, quæ à DEO realiter
differunt, quia alioquin daretur in DEO
potentia passiva receptiva accidentium.

Objicitur Decretum Dei. R. Decretum
ratione suæ essentiaë est necessarium, li-
berum autem est ratione objecti, per de-
nominationem extrinsecam.

III. Deus est spiritus alioquin esset ve-
l materia simplex, vel cōposita ex forma.

IV. Vita DEI probatur ex effectu
quia est causa vitæ in creaturis.

V. Perfectio probatur. Deus est vel

A

per-

perfectissimū, vel perfectibile, si hoc, vel
à se, vel ab alio, utrumq; est absurdum.

VI. Deus est immutabilis. Si enim mu-
taretur, sive in pejus sive in melius, mu-
taretur ab alio, qui Deo esset superior.

VII. Bonitas probatur ex beneficijs
& pœnis. Hinc non est autor mali, cum
malum ipse punit.

VIII. Deus est infinitus i. In Dura-
tione. Vel enim finitus esset à parte
ante, vel à parte post. Si prius, aliquando
non fuisset: tunc quæro à quo sit produ-
ctus, à se, an ab alio. Si posterius vel ipse
se perimet, vel ab alia causa interimetur.

2. In Præsentia, quia potest alium mū-
dum, creare infinitis spacijs distantem
ab hoc præsentem. 3. & 4. In scientia &
potentia. Quia omne scibile requirit si-
bi respondentem omnem scientiam: Ita
omne possibile aliquam omnipotētiam.

IX. OPERUM divinarū ex ratione co-
gnitorum primū est CREATIO, quæ nō
est ex nihilo aliquid facere; quia & speci-
es intelligibiles & formæ sunt ex nihilo,
DICES sunt ex materia præjacente. B.
Etiam anima Adami, & homo ex hoc la-
pide divinitus productus, sunt ex materia
præ-

præjacente. Ergone eorū productio esset generatio? Distinguo itaque inter productionem ex materia ingrediēte & productionem ex materia præjacente. Quæ rursus est duplex: Vel cum dependen- ^{b.} tia naturali, vel cum obedientiali; Posterio- rem tantum creatio admittit, priorem respuit. Definitur ergo, quod sit cōstitutio entis ex non-ente negativo, sine dependētia naturali ad materiam.

Obj. Ergo species intellectuales Angelorum creantur, fiunt enim sine dependentia ad materiam.

℞. Disting. inter materiam Physicam & Metaph. e. g. Si ex essentia Gabrielis Deus constitueret alium Angelum, tunc Gabriel esset materia alterius Angeli. *Vid. de de caus. et causa*

X. Alterū opus est CONSERVATIO, quæ est influxus ad porro esse. Probatur illa, quia alias mundus esset independēs, adeoq; Deus. *Obj.* Opus artificis non indigere conservatione. ℞. Artifex non dat esse, sed vel formam externam vel unionē, quæ ipsa consistere nō possent, nisi Deo ipsum esse conservante.

XI. Tertium opus est COOPERATIO, quæ Philosophis dicitur concurfus

^{Dei} ^{naturæ}
causæ primæ ad secundam. De hac re **DICIMUS** 1. Causa secūda est suæ actionis causa principalis. Quia 1. sensus indicat discrimen inter motum hominis veri & lignei. 2. Homo non ageret cum libertate, sed ageretur; nec esset causa peccati.

DICIMUS 2. Deus ad omnes actiones concurrit. **RATIO** 1. alias actio esset ens independens, & ipse Deus. **DICE**, Sdepēdet remotè. &. Quicquid remotè dependet à Deo, non dependet à Deo tanquam à causa prima & principali. **RATIO** 2. A miraculosis effectib⁹ e. g. Solstitiū Joſuanum fit per suspensionem alicuius influxus, nō naturalis; quia est agens naturale & necessarium, Ergo divini **DICES**. Naturale agēs est necessarium, nisi impediatur. &. Impeditur non nisi per suspensionem influxus divini.

Obj. Si creatura non habet sufficientes vires ad suas actiones, erit tantum causa instrumentalis.

&. Neg. quia dist. inter causam perfectentem & sufficientem.

DICIMUS 3. Et Dei & naturæ est una numero actio. Nam si actio Dei est distincta, aut antecedit, aut sequitur, aut comita-

comitatur; si primum ^{et o libertas in aq} necessitas; si secū-
dum est frustranea; ^{operatio Dei} si tertium, actio crea-
turæ non dependet immediatè à Deo, sed
ab aliquo effectu Dei. *Beo à act tan proxima sed remi*

R. Obj. Ergo Deus est causa mali.

R. Alažia effectus ascribitur ei, qui ef-
fectum impedire pōterat & debebat. Ex-
emplo sit Solstitium Josuanum & Ignis
Babylonicus.

CAP. II.

DE ANGELIS.

THESIS I.

Q. QUOMODO EX RATIONE
PROBETUR DARI ANGELOS?

R. Probabiliter ex perfectione mundi, ^{et p. habili}
evidenter autem ab experientia histori-
ca, in obsessis & Magis, quorum effectus
non sunt Dei, quia sæpe mentiuntur &
blasphemant. Nec ab anima separata, un-
de enim illa fortior esset separata, quam
unita?

II. Ex obsessorum motibus & loqueis
probatur etiam Angelorum spiritualitas,
intelligentia & motus. ^{de rationaliter loquuntur}

III. Spiritualitatem sequitur INDE-
FECTIBILITAS. Neq; enim possunt
deficere per naturæ collabentiam, nec
aliunde,

aliunde, virtute creata, corrumpi. Quia naturæ Angelicæ nihil est contrarium.

IV. AN POSSINT ETIAM FUTURA INTELLIGERE? R. Eventus futurorum naturales infallibiliter prævidēt, posito quod Deus non impediatur cursum naturæ; Actus liberos & casuales cognoscunt tantum conjecturaliter. *ex signis*

V. Q. AN COGNITIO ANGELORUM SIT DISCRETIVA? R. Aff. Quia ex notiori possunt colligere ignotius, ex signis in corpore, affectus animi.

Obijciunt. Colligere unum ex alio est vis rationis. Atqui rationalitas est differentia hominis.

R. Rationalitas quatenus dicit differentiam animalis, animalitatem includit, & notat rationem in corpore sensitivo. Hoc modo Angeli non dicuntur rationales, sed potius intellectuales, quia cognoscunt per rationem tantum, & non per sensum.

VI. Angelos posse loqui i. e. suum manifestare conceptum, extra dubium est; siquidem non loqui posse in natura intellectuali magna imperfectio est. Modus autem loquendi frustra inquiritur.

Juxta

Juxta Scotum, Angelus vnus de re aliqua effectiue imprimat menti alterius Angeli conceptum, sui conceptui similem. Sed de hoc ipso quaeritur: quomodo?

VII. Q. An MOTUS ANGELO-
RUM SIT INSTANTANEUS. AN
VERO PARTIALIS?

R. Affirmatur prius, ratio à remotio-
ne causarū, tarditatem efficientium, quæ
sunt 1. resistentia medii. 2. Impenetra-
bilis passium in mobili.

VIII. Effectus Angelici ex historia
Magica observantur. 1. Locutio. 2. Cor-
porum productio, assumptio & motio.

IX. Angelos numero differre atq; sin-
gulares esse certum est, utrū autem omnes
solo numero differant, an etiam specie,
incertum est. Neq; enim repugnat di-
stingni Angelos, sicut hic canis, ab hoc
leone. Quod scriptura distinguit inter
Angelos & Archangelos, thronos & do-
minationes, ut Coloss. 1. 16. id accipi po-
test secundum distinctionem officiorum,
non necessario accipi debet, secundum
diversitatem speciei. †

X. Distinctio Angelorū in BONOS &
MALOS,

*coniectura
literarum*
MALOS, ex lumine naturæ non est evi-
dens. Nec obstat Ethnicos ex diversita-
te effectuum vocasse Dæmones vel bo-
nos vel malos; dum alios deprehende-
runt homines decepisse & ad varia faci-
nora instigasse; alios in periculis auxilia
præstitisse. Nam eundem nunc malè,
nunc benignè agere posse, existimari
potest.

CAP. III.

De Anima separata.

I. ANIMA SEPARATA non est in
statu naturali, quia ex accidenti & vi-
olenter separatur à corpore.

II. Habitus acquisiti in anima separa-
ta permanent, quo ad essentiam, non ta-
men omnes quoad usum.

III. Anima separata non est absq; in-
tellectione, quia intellectio animæ est
naturalis, quæ etiam fit absq; organo. In-
telligit autem 1. per reminiscentiam. 2.
per experientiam, vel ex revelatione Dei,
vel ex annunciatione Angelorum.

IV. Anima separata movetur, quod pa-
tet saltem ex morte. *Si manet in corpore - movetur*

SOLI DEO GLORIA!

LINEAMENTORUM
METAPHYSICO-
RUM

CAPUT III.

DE

CONCEPTU ENTIS
ABSTRACTIVO.

RESPONDENTE

JOHANNE PECHMANNO,
Dantiscano.

I. THESIS

Quaritur.

AN ENS SIT PRIMUM
COGNITUM? Affirma-
mus de VIÆ AUSCUL-
TATIVÆ COGNITIONE DI-
STINCTA; negamus de VIÆ
INQUISITIVÆ COGNITIO-
NE CONFUSA ORIGINALI. *ut in inferiis*

I. Sententia Scoti. PRIMUM
COGNITUM SEMPER est UL-
TIMA SPECIES.

ARGU-

Homo prius cognoscit quã animal.
Lupus prius cognoscit quã piscis

*2. abstractio, pauca accipit
illa e facili, ab ipse
speciei pauca accipit*

ARGUMENT. I.

Vera in reali o me,
O. effectus agentis naturalis non impediti est perfectissimus.

fali

Primum cognitum est effectus agentis naturalis non impediti E. Primum cognitum est perfectissimum. ^{us effectus} Species a. est perfectius cognitum quam genus.

ARGUMENT. 2.

Species infimæ sunt facilioris abstractionis; quia separantur à singularibus per solam remotionem conditionum individuificantium.

III. Sententia Thomæ: PRIMUM COGNITUM SEMPER EST MAGIS UNIVERSALE. *genera*

ARGUMENT. I.

Quia est facilioris abstractionis. Nam pauca accipit, plura relinquit.

ARGUMENT. 2.

Universalia movent sæpius: Sæpius enim offeruntur sensibus, movent & fortius, quod patet exemplo animalis procul visi.

IV. Nos

despiciunt si mi prob. Minoris

IV. Nos DICIMUS i. Primum cognitū quodcunq; sit cognoscitur primum sub conditionibus individuificantibus. Ratio, quia universale non cognoscitur nisi per abstractionem à singulari. *Seco in in univ. p. o. sed ex multis*

DICIMUS 2. Primum cognitum à singularibus abstractum modo est species ultima, modo ipsū ens. In genere ea citi⁹ cognoscuntur, quæ sensibus sunt propiora i. e. quæ magis sunt sensibilia. *non est verū*

V. RESPONDETUR ad Argumentum Scoti primū: distinguendo inter PERFECTIONEM ACCIDENTIALEM ET ESSENTIALEM. Primum cognitum est perfectissimum cognitum, in esse cogniti; non IN MODO COGNOSCENDI. *quod iterum dicitur. Tali enim acci. bit. quod respicit ad con. sistentia cōstia. sō qdō genesat. sōm est agēs na. turale*

Ad Argument. secund. Sc. & Th. prim: Distinguendo inter ABSTRACTIONEM REALEM ET MENTALEM. *sive passiva relip. quo. sive multa in hoc nō sū ibi ut*

Ad 2. argum. Thom. Universale

B 2 sapius

sæpius quidem movet, sed non ut u-
niversale⁺; fortius movere semper
negatur. Exemplum à re procul vi-
sa est particulare in cognitione HA-
BITUALI; unde non licet argumē-
tari ad universale in cognitione
ORIGINALI.

*in primis hæc pō-
tēnt ad phisica-
t scia qdō eā
operet in intellectu
hæc.*

VI. Ens latissime sumptum divi-
ditur 1. In Ens RATIONIS seu
PRIVATIVUM & REALE
SEU POSITIVUM 2. In Ens PER
SE & PER ACCIDENS. 3. In
Ens NOMINALE & PARTICI-
PIALE.

*Silentium d. pōtēnt
id solit. est. 2019
2. solit.*

VII. Ens per ACCIDENS est
concretum ex rebus ^{aggregationem} vel essentia vel
numero diversis ^{diversis} sine naturali ordi-
ne.

Exercitg

*qdo medimna hōides qdō e ens p accidēs, i. sūt
res dōsa d cētia sōo numero. Et sine natū ordine.*

IIX. Ens PARTICIPIALE est
quod actu est in mūdo, NOMINA-
LE præscindit ab actu & potentia.

IX. RES potest dici synonymū
entis. OBJ. Reale non est essentia-
le e. g. unio duarum naturarum in
Christo. Distinctio trium persona-
rum in Deo. Resp.

Resp. Concedimus, sed discrimen illud non dependet ex discrimine ^{non ab Etymologia} vocum simplicium REI & ENTIS sed ex consuetudine loquendi.

X. ALIQUID non est synonymum entis, sed latius quid, notans quodlibet cognitionis objectum. Probatur ex opposito NIHILO, quod si idem est quod NON ENS, falsa est hæc propositio: nihil est deitate melius.

XI. ESSENTIA UT QUOD ^{concretum} est synonymum entis v.g. Homo, Animal. Essentia UT QUO ^{abstract} usu communi sumitur pro forma totali abstracta à singularibus, quatenus existere potis est, non ut actu existit e.g. Humanitas, animalitas.

XII. Entis realis positivi conditio est, ut sit SUBJECTIVE & OBJECTIVE ^{consequenter} tam in re quàm in mète.

XIII. Ens non est concretum ^{sed est summum} ex distinctis essentijs, non ex genere & differentia, nec ex subjecto & abstracto. Ratio 1. quia unaquæq; istarum ^{essentia}

essentiarum cum ens esset, ex iisdem
essentijs esset composita. 2. Post ab-
stractam realitatem & essentiam ab
ente nihil omnino relinquitur reale.

Obj: Aliquid entis & genus est &
subjectum.

Resp. Neg. Nam esse ALIQUID
seu objectum cognitionis non dicit
quidditatem, sed quidditatis, entis
vel non entis affectionem.

XIV. Ens non potest definiri per
genus & differentiam sed per ali-
quam descriptionem.

XV. Ens definitur i. quod possit
esse in rei natura citra mentis opera-
tionem.

Obj. Cogitationes & habitus men-
tis non possunt esse extra mentem.

Resp. Dist. inter cogitationem SIMPLI-
CEM & REFLEXAM. Definitur 2. quod non
repugnet existere.

XVI. Q. AN CONCORDIA TERMINO-
RUM CONSTITUAT PROPRIAM ESSEN-
TIAM ENTIS? Neg. 1. quia non datur con-
sensus terminorum in infinitum. 2. Absolu-
tum non definitur per relatum.

XVII.

*Impressus d
est ad 76
et scia qd
operetur
la.*

*Silentium
ad folium 76
folium*

Exerci

*quod non
datur et animal
si pugnat est
folium. Neg. hinc
habetur
ens absolute
fugit*

XVII. Q. AN ID, QUOD POTEST E XIS-
TERE, SED NONDUM EXISTIT, SIT ENS
REALE? Aff. habet esse non tantum VIRTU-
ALE, non tantum OBJECTIVUM, sed & RE- *o fictiu*
ALE, non quatenus reale est idem quod actua-
le, sed quatenus opponitur enti rationis. Et
2. habet esse reale non tantum per DENOMI-
NATIONEM EXTRINSECAM, SED ET IN-
TRINSECAM.

XIIX. ARGUM. 1. à propositionibus æ-
ternæ veritatis *disting. ab accidentalibus ut hinc*

Quod non est Ens, non est animal. Homo
ante productionem non est ens. E.

Homo ante productionem non est animal,
quod est absurdum & consequenter desinit
hæc propositio esse æternæ veritatis: homo
est animal.

EXCEPTIO. Propositiones æternæ veri-
tatis habent necessitatem & veritatem non ab-
solutam, sed tantum conditionatam, sic sc: res
est producta. *hinc e animal si se producit*

Resp. Hæc propositio: Homo non est Ani-
mal, falsa est absolute i. e. sive homo existat
sive non existat.

ARGUM. 2. à scientia divina.

O. objectum contemplationis divinæ pro-
ducibile est verum ens.

O. essentia est objectum &c: E.

Major probatur quia illud objectum con-

tem-

templationis divinæ aut est Deus, aut aliquid distinctum à Deo; non Deus, quia aliud est cognoscens, aliud cognitum. Si aliud distinctum à Deo, id aut ens est, aut non ens: Si ens, tunc habeo quod volo, si non ens, cognitio divina erit falsa, quia quem hominem contemplatur nunc ut animal & ens, ab aeterno contemplatus est ut non animal, non ens.

EXCEPTIO ad Maj: Dist: inter ens in STATU sumptum & sumptum in AMPLIATIONE.

Resp. Objectum contemplationis divinæ producibile est ens in statu, alioquin idea rerum in Deo esset falsa.

XIX. OBJICITUR 1. Quod nondum est, est potentiale, quod autem potentia est tale, id simpliciter non est tale.

Resp. Potentia non negat ipsam essentiam, sed aliquid essentiæ, puta existentiam.

Exerc *Médoza* INSTANT. Homo producendus ratione essentiæ aut est in potentia aut actu. Si prius, res salva est, si posterius, existit antequam existit.

Resp. Essentia ipsa ratione essentiæ, nec est potentia, nec actu.

OBJICITUR 2. Essentia ante existentiam aut est producta, aut improducta; si improducta est Deus, si producta est existens.

Resp. Non omne improductum & independens Deus est sed demum quod independens & improductum est secundum existentiam.

¶¶¶¶

LINEAMENTORUM
METAPHYSICO-
RUM

CAPUT IV.

DE
UNITATE CONCE-
PTUS ENTIS.

RESPONDENTE
FRIDERICO CRAMERO
Sacer. Pomerano.

I. THESIS

Q. AN ENTIS CONCE-
PTUS SIT UNUS ET
QUOMODO SIT UNUS? PO-
SITIO. 1. Entia omnia conveniunt
in uno aliquo conceptu entis, tam
objectivo, quam formali. Ratio, O-
mne totum est unum. Ens divi-
sum in substantiam & Accidens est
totum. E. est unum.

*Sicuti omnia animalia in
veniunt in uno aliquo
conceptu*

et totum est species unig

POSITIO. 2. Conceptus entis
C præ-

*atq. separari a suis speciebus ut tota sit in una specie et
 etiam extrahi ut si nulla aial sit in mundo in cogit mri. imat
 Sit separatio inter rationem aial et corpus. Atq. nullo ita
 ut eorsim sit aial
 eorsim corpus, sed
 nra aial in cane
 presentib. et extra
 eandem. Ins. d. p. n. g.
 p. n. r. a. r. e. i.*

præcisus est ab inferioribus, non
 mere mentaliter, sed ex natura rei,
 quia ita reperitur in uno, ut etiam re-
 periri possit extra illud unum.

OBJ. Conceptus entis non potest
 dici præcisus à Deo ex natura rei.

Resp: Dist: inter esse **PROPRIUM**
 & **COMMUNE**.

*differentie gradus
 et dicit analogi
 attributionis intrin-
 sicæ*

POSITIO 3. Entis conceptus di-
 ci potest unum tam **UNIVOCUM**
 tum **ANALOGUM**, modo conce-
 datur aliqua differentia formalis in-
 ter conceptum entis & inter conce-
 ptum aliorum univocorum, respectu
 suorum inferiorum.

*Dixi eam imparitatem
 in his aial. e. aial.
 quæ est aial. Cre-
 tur e. aial. creatur
 à suis. Obj.
 id est vel aial. ab
 aial. vel differentia
 à hoc si ad independ.
 accidit. f. v. v. aial.
 ay.*

OBJ. Ratio imparitatis aut sumi-
 tur ab ente, aut à differentijs contra-
 hentibus. Non ab ente, quia in præ-
 ciso entis conceptu nulla est in-
 æqualitas. E. à differentijs. Si a. ab
 inæqualitate differentiarum diffe-
 rentia prædicationis est petenda,
 nulla prædicatio est univoca.

*atq. dicitur / al. diff.
 in predicat. q. a. differ.
 in aial. non e. aial.
 prædicatio univoca
 aial. e. aial. Exo. e. aial.
 in aial. e. aial. sed
 differ.*

Resp. Imparitas sumitur nec ab
 ente, nec à differentijs, sed à modo
 participandi genus. *Res participat genus*

ins a creatum o absq. dependentia, hic o a yie vel diff. **PO:**
 animal qdo attribuit canis, leoni; ut h. o ita illa aialia.

*qda accidēs pōtēat de pōtēte ut
Hic autē est pōtē
dō scōh*

POSITIO 4. Ens non est **PARONYMUM**
sed prædicatum essentialē & quidditativum,
quia 1. alioquin nō esset scibile per se, nec ob-
jectum scientiæ; Quia 2. per ens definitur ac-
cidens & substantia.

OBJ. Si ens est de essentia omnium, danda
sunt differentiarum differentia in infinitum,
aut plane nulla est differentia. Nam pone
aliquam differentiam, illa aut aliquid plus est
quā ipsum ens, aut non. Si non, nunquam erit
differentia; si est, illud ipsum additum enti, aut
ens est, aut non. Si non ens, E. species entis
constituuntur per non ens; si ens; de illo ipso
quæstio redintegrari potest in infinitum.

*Subtilis et inge-
niosa ratio*

Resp. Differentia entis differunt ab ente ut
expressum à confuso.

**II. Q PER QUID ENS DETERMINE-
TUR AD INFERIORA?**

Resp. Non per **DIFFERENTIAM**, sed
per **MODOS**, & id quidem non per **VIAM**
COMPOSITIONIS, sed per **EXPRESSIO-**
REM CONCEPTUM. Ratio, quia omnis con-
ceptus resolubilis in duos conceptus, quorum
alter alterum includit, non est determinatus
per modum compositionis sed explicationis.

*Differentia ̄ pōtē
de suo gē hō
̄ autē ̄ ratione
litas ̄ autē qd ̄
phæd
Modus ̄ includit
ipsum gōm, ens
pōtētas ̄ ens
pōtē dōtēre*

OBJ. In modo **PER SE** est ens determina-
tum & aliter determinatum quā in substantia,
aliter quoq; quā in modo **IN ALIO**. E. Modus
PER SE distinctus erit à conceptu substantiæ.

C 2 Resp.

ut pōtē determin. et aliter, nō pōtē dī, hōtē dōtēre

Resp. Distingvuntur tantum ex modo concipiendi substantiam vel UT QUOD vel UT QUO. Mens enim ut distinctius rem explicet utitur illis concipiendi modis.

DICES. Idem nō potest contrahi per seipsū

Resp. Idem ut confusum potest contrahi per seipsum ut expressum, non ut per differentiam.

Neoplatonica Sac. primum

CAPUT V.

DE NON ENTE.

I. Q. AN NON ENS SIT CONSIDERATIONIS METAPHYSICÆ?

DICO 1. Non ens in ACTU EXERCITO consideratur in Physica & Logica. *quod abstracti v.*

DICO 2. Non ens in ACTU SIGNATO est tantum ^{consideratione} considerationis Metaphysicæ, quia contrariorum est eadem scientia.

DICO 3. Non ens consideratur in Metaphysicis non DIRECTE sed INDIRECTE, quia consideratur tantum ratione oppositi.

OBJ. Ens rationis habet multa attributa cum ente reali communia Resp. Non omnia communia attributa subjectum commune redigunt ad unam communem scientiam. Distingvendum vero inter attributa propria, & inter attributa fundata in relatione aliqua extrinseca.

II. NON ENS in genere est cui repugnat ^{existere}

III Ca.

III. Canon de non ente generalis. **NON ENTIS NULLA SUNT ACCIDENTIA.**

*p. talia q. ut
reale qd in
iccto. f. pures
tr. alby. albedo
tr. r. r. r.*

Quod verū est de accidentibus intrinsecis; falsum de relationibus & denominationibus extrinsecis.

IV. SPECIES non entis sunt. Nihil, ens rationis; quod vel est fictitium, vel relativum vel negativum.

V. NIHIL est quod non est objectum cognitionis OBJ. Ipsum nihil est conceptibile.

Resp. NIHIL quatenus cognoscitur in ACTU SIGNATO in SUPPOSITIONE SIMPLICI non est nihil, sed aliquid. Nihil in ACTU EXERCITO & in SUPPOSITIONE PERSONALI, quatenus sub eo quicquam concipere volo, est nihil.

VI. ENS RATIONIS IN GENERE consideratum dicitur ita ob respectū, ad rationem non SUBJECTIVUM non EFFECTIVUM sed OBJECTIVUM SOLITARIUM.

VII. Ad ens rationis non requiritur actu intelligi. Nam conveniunt rebus entia rationis antequam obijciuntur intellectui, sed esse non habent, nisi cum obijciuntur intellectui, qui illa concipit per reale entium species vel removendo vel fingendo vel comparando.

*f. t. r. r. r.
sicut ante quod
cognoscitur
si ego p. modū
entis concipio
in h. o. s. h. c.
ens rationis
ut obijciuntur*

VIII. ENS RATIONIS in genere est quod solum habet esse objective in intellectu.

IX. Ens hoc rationis habet causam tantum

*si aliquid concipitur
in mente et c.
aliquid qd ei r.
consequenter
reby c. obijci
consequenter*

C 3

rum improprie, quia quod proprie non est entitas effecta, proprie non habet causam efficientem.

OBJ. Calida stercora hirundinum cecitatem pro duxerunt in oculo Tobiae.

Resp. Produxerunt non immediate cecitatem, sed visionis causam instrumentalem corruperunt, quæ corrupta in agendo deficit.

X. Causa efficiens in entibus rationis negativis est omnis causa deficiens, in positivis est intellectus comparativus.

XI. Phantasia etiam non conjuncta cum intellectu, fingit entia rationis fictitia.

XII. Q. AN ETIAM INTELLECTUS DIVINUS EFFORMET ENS RATIONIS.

DICO 1. Intellectus divinus non efficit entia rationis fictitia quia imperfectionis est fingere unita esse ea, quæ ne quidem sunt unibilia.

DICES. DEUS cognoscit cogitationes hominum & omnia hominum cognoscibilia.

Resp. Cognoscit fingibilia mentis humanæ non ut objectum proprium, sed ut aliquid objecti. Deinde cognoscit, non fingit.

DICES; DEUS concurrit ad fictionem mentis.

Resp. Concurrit ad fictionem eodem modo, ut ad errores: Concurrit ad actum, sed non ad deformitatem.

DICO 2. DEUS potest facere relationes rationis, tum quoad foundationem, tum quo ad

Tum visum esse, intellectum esse relatio. Con-
vis ad sensum vel rationem ut dicitur in libro
de divinis nominibus. Grotius libro de divinis nominibus
ad hunc locum visum esse.

id. ipse dicitur pot. concipere relati. ratiōis

conceptum, quia e. g. intelligit se intelligere.

XIII. ENS RATIONIS FICTITIUM est
omnis repugnantia ad esse per modum entita-
tis concepta, de quo valet CANON: Desinit
esse ens rationis, cum intellectus desinit intel-
ligere. *o vera de oī esse ratiōis nā o de exēstente p sed
fictitiis*

XIV. Q. AN ORBES ET CIRCULIA-
STRONOMICI SINT ENTIA REALIA?

Resp. Neg. quia repugnant ad existendum.

OBJ. Ab illis astronomia denominatur sci-
entia realis.

Resp. Denominatur realis ab objecto, non
ab explicandi instrumento.

XV. Ens rationis RESPECTIVUM est quod
ex collatione rerum resultans, ipsis quoq; rebus
attribuitur. Quo pertinent omnia quæ re-
periuntur in aliquo ex sola operatione intel-
lectus absq; impressione facta ab objecto. +

XVI. Q. UTRUM DENOMINATIONES
EXTRINSECÆ SINT ENTIA RATIONIS?

Affirmatur non de omnibus, sed de iis,
quæ intellectus opere tribuuntur rebus pro-

pter respectum ad actionem aliquam rationis
seu sensum e. g. Visum esse, cognitum esse.

Probatur 1. quia nihil ponunt in rebus deno-
minatis. 2. Si cognitum esse, est aliquid reale,
præter Deum aliquod ens actuale æternum
dabitur. #

XVII. INTENTIO seu NOTIO SE-
CUNDA

CUNDA est relatio rationis, quæ consequitur rem, ut est objectiva intellectui. Requirit
 1. Ut duo conceptus objiciantur intellectui.
 2. Ut hi inter se conferantur. 3. Ut aliquid in objectis comparatis remaneat, quod aliis quoque conceptibus in simili collatione accommodari possit.

XVIII. NEGATIO & PRIVATIO in simplici termino negativo non differunt; Distinguntur autem subjectis. e. g. non videns. #

XIX. Privatio supponit subjecti capacitatem, vel capacitatem tantum, vel capacitatem cum debito. [†] Negatio eam excludit.

XX. Capacitas seu ^{naturalis} habitus, quæ supponitur in privatione intelligitur 1. secundum potentiam naturalem seu ordinariam 2. secundum speciem. [†] 3. Cum restrictione ad debitas circumstantias. [†]

XXI. Privatio vel est **TOTALIS**, vel **PARTIALIS**, quod contingit vel respectu subjecti [†], vel respectu ipsius formæ, quæ abest vel tota vel ex parte. 2. vel secundum actum primum, vel secundum actum secundum. O

XXII. AXIOMATA de privatione.
 1. Privatio omnis exprimitur nomine sui habitus e. g. Cæcitas inhæret oculo.

2. Privatio suscipit magis & minus. *Umbra*

3. Privatio est ociosa, non consequenter, sed formaliter; non moraliter, sed **Physice**, e. g. *est ociosa ut non sit privatio partialis*

+ talpa o videt e negatio, qd talpa o ta videre p nam. Obj. t requirat o aucti ho hui resp. ita specie
 + in huius sub. privatio subjecti ut luna tota corp vel part
 + ut aër qd privatio e totaliter huius fat lenetia, qd aliqua huius dicit abta
 O ut qd aia abest ipse, e mag utum estu itam ab om huius est privatio partialis

es (o) de pñstium naturalium abest ut magis fingo caa moral. qd abest effectus tribuit ut menti An tribuit redentia effectus h.

LINEAMENTORUM
METAPHYSICORUM

CAPUT VI.

DE

AFFECTIONIBUS
ENTIS.

RESPONDENTE

FRIDERICO RUSIO, Hamb.

THESIS I.

ENS habet affectiones transcen-
dentales, quæ cum ipso subjecto
convertuntur id quod non fit in a-
liis scientiis. *f*

*transcendit nam substat
et accidentis.
anz ita
qa addit entis
to species alicui
entis*

Dices: Ergo ens est compo-
situm ex entitate ejusq; affectione;
& sic nequit dividi in ens simplex &
compositum.

Resp. Adjunctum cum subje-
cto non semper facit compo-
sitionem realem, alioquin & miseri-
cordia in divinitate compo-
sitionem constitueret.

D II. Q.

*ra o opt, na dey nuf. p dity e nlyd conseq. entia na nuda
edifundio, si formaliter indisplicat n hanc vera*

*Wort in Buch ist... substantia nullo est...
 in ex ente & sp...
 ap. Hab. edim...
 que cum sub...
 gopatit & au...
 effitio carauit...
 Exim*

II. Q. Quid affectiones addant

enti? Resp. 1. Affectiones enti non addunt aliquid reale, quia illud aut esset determinatum, aut indeterminatum.

*an habet ab oibz
 speciebus, non
 non gong ut
 substantia*

+ Si hoc, Ens & Unum essent idem simpliciter, re & ratione. Si illud, unum esset species entis, nec converteretur cum ente. 2. Affectiones non addunt figmentum rationis, nec talem conceptum, qui enti competat tantum secundum rationem, qualis est notio secunda, sed talem conceptum, qui enti competit realiter.

*ut caritas in ocu-
 lo Barthol. hac o
 e. ens reale,*

3. Affectiones addunt enti, vel negationem vel relationem rationis. Ratio, quia præter realia & fictitia nihil aliud datur.

*Ens e unum, unum
 addit o multum
 hic negat, et unum
 addit negationem
 divisionis. Verum est
 ens qd dicit unum
 in substantia rei cu in-
 tellectu*

OBJ. Quod formaliter aut est negatio, aut rationis ratio, non est entis realis passio vera.

Resp. Ad veritatem attributorum entis non requiritur, ut ipsa sint formaliter entia realia, sufficit quod recipiantur cum subjecto.

III. Quomodo ergo differt ens a suis

à suis affectionibus? Resp. Entis
conceptus objectivus, ut est in re, se-
cundū rem, non est distinctus à suis
affectionibus. Entis conceptus for-
malis secundum rationem distin-
guitur à conceptu formali affectio-
num entis. #

*ac quidem
indatiles*

IV. Affectiones entis vel sunt u-
nitæ, ut unum, verum, bonum; vel
disjunctæ.

V. Q. AN ET CUR AFFE-
CTIONES TRANSCENDEN-
TES NON POSSINT DICISPE-
CIES ENTIS? Resp. Ens quidem

quidditative prædicatur de iis om-
nibus, quæ positive sunt in rerum
natura, & de omnibus earum diffe-
rentiis. quia cui conveniunt passio-
nes entis, est ens quidditative; non

sc. de obj. naturalibus

ut rationalibus

*ut hoc è ens quidditative
quod unipertit passio*

tamen ens quidditative prædicari
potest de suis affectionibus. Ratio.

1. quia ens non dividitur in suas pas-
siones. 2. Nulla species convertitur
cum suo genere.

OBJ. Ens reale non minus quid-
ditative

D 2

*est bonū sumit materialiter et formaliter, materia sed
est ens ipso, formaliter non ens*

ditative prædicari debet de quovis ente reali, quā animal de quovis animali. Resp. Affectiones entis materialiter sunt ipsum ens præcise & simpliciter, formaliter sunt non-entia.

CAPUT VII. DE UNO.

I. Unitati inter affectiones transcendentes primas tribuunt, quia quod nullam unitatem habet à nobis concipi non potest, neq; enim potest dare ullam conceptus formalitatem, nisi sub una idea. Deinde, absolutum prius est respectivo.

*Unū unū ē quanti-
tati quantitativū
à p. unitas prop.
sēt quāta sed in
usabil. ad trans-
scendentale*

II. Unum TRANSCENDENTALE distinctum est ab unitate QUANTITATIVA, quia ipsis etiam numerus unitatem tribuit.

III. Unitas superaddit enti negationem aliquam, puta indivisibilitatem.

OBJ. Divisio est negatio. Duæ autem negationes affirmant.

Resp. Divisio non est negatio
ma,

materialiter, consecutive autem negationem producit.

IV. Indivisibilitas unitatem, constituens non est ACCIDENTALIS; quia, quoad accidentia loci & temporis, ens unum potest dividi; sed ENTITATIVA, & secundum essentiam est intelligenda, quod omne ens in se contineat omne, quod ad essentiam suam complementum, pertinet, & extraneum omne excludat ita, ut in se & sua essentia non sit aliud.

V. Indivisibilitatem sequitur incommunicabilitas, non EFFECTIVA, non FORMALIS, non LOGICA, sed talis, quae unitatem evertit, ut quod hoc sit, simul sit illud.

VI. Incommunicabilitatem sequitur distinctio ab alio, quae distinctio non efficit UNUM PRÆCISE, sed UNUM EX PLURIBUS.

VII. Definitur E. UNUM quod sit ens indivisum in se divisum à

D. 3. quovis

*also in se non est unum, sed est ab, nisi est
una essentia ab aliis unum et unum*

F
quovis alio. Quâ definitione constitutâ, demonstratur facile, UNUM esse attributum entis. a.

VII. Unum comparative acceptum dicitur Idem, æquale, simile.

CAPUT VIII.

DE SIMPLICI ET COMPOSITO.

I. Unum vel est simplex, vel compositum. SIMPLEX, seu INDIVISIBLE est, quod neq; actu neq; potentia potest dividi. Compositum seu INDIVISUM, quod licet actu divisum non sit, potentia tamē dividi potest. a.

II. Simplex dicitur vel ABSOLUTE, vel COMPARATE, comparatione abusiva. c.

III. Simplex est præstantius composito; quod verum est, si distinguatur inter simplex PRIMUM & I MUM. e. Quod nobiliori modo unum est, id nobiliori modo ens est. Simplex nobiliori modo

12.
tr
ag
per
op
fle
ga mag
composita
contra vid.
pag. seq.

scilicet unum est
Indivisibile
quod est pars
finitam
regit ens simplex

N. indivisibile est simplex
unum est indivisibile
mag. falsa ratio est
hu. vera. et unum. falsa

*f. alias simplex
essentia ptt.*

unum est, propter indivisibilitatem,
quam compositum; sed cæteris pa-
ribus. ^{eg. nobilitati modo. ens est} **Dices:** Indivisibilitas est ne-
gatio. **E.** non importat perfectio-
nem. Resp negatio quæ **FOR-**
MALITER perfectio non est, per-
fectionem importat **CONSE-**
QUENTER; ut, cum **DEUS** di-
citur incorporeus, ubi entitas igno-
bilior removetur, quâ remota, re-
linquitur **Ens nobilius.**

IV. Unum compositum vel est
compositum **PER SE,** vel **PER**
ACCIDENS. Illud constat ex
partibus habentibus inter sese na-
turalem ordinem & unionem phy-
sicam, sive partes extra unionem
subsistant, sive non. ^f Compositum
per accidens non habet unionem
physicam.

V. Unum compositum per ac-
cidens est triplex. 1. Compositum ex
substantia & accidente ut Homo ju-
stus. ^{subst.} 2. Ex duobus accidentibus, ut
Medicus musicus. 3. Ex integris sub-
stan-

plurimā

stantiis, idq; vel sine ullo ordine, ut acervus frumenti; vel cum aliquo ordine ut Respubl. domus. Et hoc vocatur proprie ens per aggregationē.

VI. Q. An arbor, cui diversarum specierum rami sint infiti, sit unum compositum per se? Resp. Neg. 1. quia non est unio physica, sed artificialis. 2. constat essentiis specie, diversis, nec non fructus profert diversos.

VII. Q. An mare ex multis guttis conflatum sit unum per se, an per accidens? Resp. Gutta separata est ens per se, conjuncta cum tota aquarum mole, non est totum sed pars.

VIII. Unum PER SE compositum componitur 1. exactu & potentia, sive perfectiva, sive corruptiva. ^{ut cib}
2. ex esse & essentia 3. Ex natura & supposito 4. Ex partibus sive Physicis sive Metaphy-
ma et forma sicis. differentia et gener

☉(○)☉

In Deo est compositio modalis.

LINEAMENTORUM
METAPHYSICORUM

CAPUT IX.
DE

UNO TOTALI ET
PARTIALI.

RESPONDENTE
GEORGIO FHELAU
Dantiscano.

THESIS I.

U Num vel est COMPLETUM
seu TOTUM, vel INCOM-
PLETUM seu PARS.

II. TOTUM est quod per se
& naturâ non est ordinatum ad
complendum aliud. Pars contra.

*hoc qd dicitur
ad partem*

III. Distinguendum est inter
TOTUM rei & TOTAM REM. *a*

IV. Totum est vel perfectivum,
ut Deus. Vel relativum quod respec-
tum habet ad partes, quo pertinet
totum potestativum & universale.

*qd dividit in plures
species ut animal*

V. TOTUM relativum LATE

E accipi-

*o co qd dividit
est factum datum
dr in late ut:
qdo huc dividit in
tenentiu et indolitu*

accipitur pro omni diviso; **STRICTE** pro diviso in patres. *at hoo quat. di-*

VI. Totum relativum proprie acceptum vel est **ESSENTIALE**, vel **QUANTITATIVUM**. *pru quib in animam et corpus*

*haec prop. membra
vocantur, hoo quat.
dividit in anima
et corp, hoo et ho-
bi e' essentielle*

Essentiale quod dividitur in partes essentialia. **Quantitativum** quod dividitur in partes materiae. *at corpus humanu dividit in ventres, brachiu, pedes*

VII. Totum essentialia est vel **PHYSICUM** quod constat ex materia & forma, vel **Metaphys:** quod constat ex genere & Differentia specifica, seu ex specie & differentia individua.

*III definit
alias tunc partes
habet. oco nomen
pau o' p'cedit it' semper
q'libet pars aqua
est capta, sed o' q'li-
bet pars. lat. e' capta*

VIII. Totum quantitativum, vel est **SIMILARE** *III* cujus partes inter se specie non differunt. **Vel DISSIMILARE**, quod constat ex partibus specie diversis. *ex. gr. lignu*

IX. Totius dissimilaris species est totum **INTEGRALE**, quod constat ex membris. *qdo scio q' membra e' et ha*

X. **MEMBRUM** est pars materiae dissimilaris, a forma specifica informata **constituens ordinem in toto.** *hi tuberculu in facie o' e' membra, contra*

*digitu, res. sunt membra. Cor totu factu pt. dicit
membrum e' n. distm. respectu similitari e' est*

XI. To-

vel membra sunt
XI. Totum integrale vel est INTEGRUM vel MUTILUM. Integrum cujus nulla pars deest. Mutilum est totum quod manente essentia amisit membrum quod non est aptum renasci. *Sed cui forma manens est integrale, multum*

XII. Pars integralis vel est PRINCIPALIS vel MINUS PRINCIPALIS. Principalis est, quæ formæ est necessaria, ut sine ejus instrumentali opera forma esse nequeat. Minus principalis contra. *qd pt. amittit sine sine essentia ut amissis redest*

94 c XIII. TOTUM numerale re- *ut dualitas, trinitas*
tius refertur ad totum essentiale, *ut hoc constat ex rationali et animal. anima et corpore*
quam integrale. Prius patet; quia constat materia, multis unitatibus, & forma, discretione. *hic numerus est discretio unitatum*
Posterius, quia omne totum integrale potest mutilari. Numerale nequaquam, *nam de me unitate unitate*
sublata enim unitate à millenario, millenarius perit. *multa tota forma*

XIV. CANONES i. Totum est majus sua parte, quod verum propriè de toto integrali, de essentiali non nisi in quantitate perfectionis: Sic homo major est quam cor-

sc. quantitate & felicitate
pus & anima: Deinde totum majus
est sua parte, *sc. sim. sumpta* sed non suis partibus
simul sumpris.

ex. gr. cap. sum
totu e continens OBJ. Contingens est majus con-
totu e magis suo tinento. Resp. Verum de continente
contento partes non quovis sed de continente cras-
a. simul sicut sut so & Physico.
totu contentu

constituenti e nra prin 2. Pars est prior toto. *de minuitate s. nra*
constituta ut anima OBJ. Homo est prior dente Resp. *sed sed natura*
des n. constituit sicut sed non homo dentatus. *dentati e sicut*

3. Positis partibus omnibus poni-
tur totum: sublato toto, tolluntur
omnes partes. # Intellige prius de
partibus unitis, posterius de partis
esse respectivo. *Per aliquid sicut sed tollitur*
quo ad partes

CAP. X.

DE

UNIVERSALI ET SINGULARI.

THESIS I.

UNum vel est SINGULARE,
vel UNIVERSALE. Singula-
re est incommunicabile: Universale
est quod multis communicatur: In-
tellige COMMUNICATIONE
LOGICA, *ut si anima com. sicut* cujus requirita. i. pra-
dica-

+ Petrus e microm.
in hac. prop. Petrus
e lapis

in quid ⁶⁰⁸ *ut 2° e anal*
dicari de pluribus. 2. Cum iisdem
multiplicari in plurali numero. + *ex. ego habeo multa*
animas

II. Hinc Deus non est unum uni-
versale. Dices. + quicquid de multis
numero differentibus prædicatur
IN QUID est species. Resp. Nu-
mero differre dicuntur 1. quæ in

*non. rob. Deo prædicat de
his quibus si aut
non. prædicat de his
quibus de numero
difer.*
computatione ~~no~~ junguntur. 2. quæ
essentia numerica distinguuntur. +
Species prædicatur de pluribus esse-
ntijs numero differentibus.

III. Totum universale sunt 1. om-
nia genera, quæ vel sunt summa
vel intermedia; ^{corp. remota} *remota* vel *substantia*
^{at anal} *proxima* 2. omnes species, quæ itidem vel
sunt intermediae vel specialissimæ.
Differentia propria si qua est, quate-
nus talis, est quidem prædicabile,
universale, ^{at anal} *sed non universale to-*
tum, est enim pars totius essentialis.

IV. Unius Universalis fundamen-
tum est unitas formalis; unum au-
tem formale dicitur indivisum pri-
vativè; quatenus aliquid in singulari
essentia reperitur quod est de essen-
tia, aptum tamen ad esse in essentia

E 3

singu-

+ ut hoc referent in fetu

reperit. reperiri in Paulo
singulari alia. quod cum distributum
invenitur in multis, ^{modo possunt} sive illa multa
existent sive non e.g. cum Adam so-
lus existebat homo, universale di-
citur.

V. Universale in essendo distin-
ctum est ab universali in causando. +

*Contra Nominales
Philosophos*

VI. Q. AN DETUR REALI-
TER UNIVERSALE? DICO 1.

Universale non est nude nomen
commune, sed est aliquid in re. Ra-
tio 1. à rerum Definitionibus 2 ab ex-
perientia, nam canis non moritur
quamvis hic canis moriatur.

sed lat in
DICO 2. Universale non datur seorsim, ⁱⁿ
quia 1. sic esset vel productum vel impro-
ductum. Si productum E. singulare; si impro-
ductum E. Deus. 2. Nihil à re Divisum de ea re
potest prædicari. *na modis fiduciam sequi modis eadem x*

DICO 3. Est tamen universale ens aliquod
reale quia 1. Reipsa reperitur in re. 2. Reales
circa illud occupatae sunt disciplinae ~~III~~ *ut Physica*

VII. Q. Quidnam sit PRINCIPIMUM
INDIVIDUATIONIS?

huic
Universale contrarium
in solo
DICO 1. Principium cognitionis est HOC, ^{hoc dicitur}
HIC ET NUNC. *in hoc tempore*

o dicit unitatem, sed
unitates singularitate
DICO 2. Principium individuationis
Metaphysicum est Differentia numerica sive
haecceitas. *prudentia voluit videri*
DICO
videt Philop. in sua necessitate, res ita vocari aliquo vocabulo
diff. quae facta est princip. speciei, princip. Metaph.

DICO 3. Principium individuationis phy-
sicum in substantijs est hæc materia & hæc
forma.

Argumentum 1. Principium existentie est
etiam principium singularitatis.

2. Sine hac forma & hac materia idem nu-
mero homo non resurgit.

OBJ. 1. E. senex differt numero à seipso,
quia acquirit semper novam materiam.

OBJ. 2. Posita eadem forma dantur sæpe
diversæ proprietates.

Resp. AD 1. senex non amittit eandem nu-
mero materiam.

Resp. AD 2. Dist. inter proprietates indivi-
duo essentielles & accidentales.

DICO 4. Principium individuationis in ac-
cidentibus cum subjecto est actus entitativus.

Hæc enim cum dant esse, dant etiam hoc esse.

*etiam de pp
et actu*

OBJ. E. Accidentia in uno subjecto sunt
unum singulare. Resp. Subjectum dat suis acci-
dentibus, non unitatem essentiae, sed unitatis
singularitatem.

DICO 5. Principium individuationis ex-
trinsecum est Deus non natura. Causa secun-

Canon

da determinat primam quoad esse specificum.

Causa prima determinat secundam quoad esse

individuum. Ratio 1. quia natura semper

agit uniformiter. 2. Quod ipsa natura non

habet, non potest dare alteri. 3. Ab experien-

tia, ex stulto nascitur ingeniosus.

*ut fiat in hoc
altri species
causa q est
indeterminata
altri pp
unum pp
non pp
dispositio pp
causa pp
causa pp*

Obj.

*+ qd conij grat ut fieret species pp sicut non
causa prima ut hoc individ. grat et o aliud, si ut nly non
ut dicitur pp bi in dicitur in sub dicitur qd dicitur
in causâ dicitur*

OBJICIUNTUR morbi hectici. Resp.
Est exemplum singulare, ubi cum subjecto
communi propagatur accidens.

a. DICO 6. Ex dictis patet principium indi-
viduationis ex solo temperamento peti non
posse, quia de hoc ipso quæri potest unde?

b. VIII. Q. AN IDEM NUMERO
REPRODUCI SIT POSSIBILE?

DICO 1. Natura idem numero reprodu-
cere non potest, quia non est individuationis
principium. *sed speciei*

c. DICO 2. Divinitus idem numero repro-
duci non est impossibile: Ratio 1. quia vel en-
titas reproduci non posset vel identitas, sed
neutri repugnat, quia identitatis principium
est Deus. 2. Quicquid habet omnes reprodu-
ctionis causas, potest reproduci. Homo mor-
tuus habet omnes suæ reproductionis causas
videlicet materiam & formam E.

OBJICITUR *ἀνθρώπων φύσις*. Resp.
Partes quædam humani corporis per se inser-
viunt constitutioni totius suntq; essentia-
les; aliæ sunt accidentales, soli nutritioni in-
servientes. *et evanescent in causas*

d. DICO 3. Actu fore resurrectionem mor-
tuorum ex ratione ostendi tantum probabili-
ter potest.

*hinc mirum cur
abom. et horum
causa resurrexerit
hominem*

263

LINEAMENTORUM
METAPHYSICORUM

CAPUT XI.
DE

DISTINCTO & OP-
POSITO.

RESPONDENTE
JOHANNÉ TIMANNO,
Bilfeldiâ Guestphalo.

THESIS I.

Distinctionis fundamentum est
separatio, quæ vel est MU-
TUA; in qua Compositi partes post
separationem manent; vel NON
MUTUA. *ut nodo soluto filij una manet*

II. DISTINTIO RATIONIS
est, quâ quod in re non potest sepa-
rari à mente tamen tanquam separa-
tum apprehenditur Estq; vel RA-
TIONIS RATIOCINANTIS vel
RATIONIS RATIOCINATÆ.

III. DISTINCTIO REALIS
eorum

eorum est, quæ vel actu sunt separata, vel saltem separabilia mutuo. *b.*

IV. Quæ non mutuo possunt separari, dicuntur differre MODALITER, ut curvitas & manus. *modi*

V. Quodcunq; ab uno aliquo inseparabili est separabile, dicitur differre EX NATURA REI e. g. animal ab homine, ubi homo nunquam quidem separari potest ab animali; animal tamen ita in homine est, ut totum reperiri possit extra hominem. Quæ autem in re separata inveniuntur, plus differunt quam ratione.

*habes yph' rem
aculo; ubi o' p' m
h'mi' h'oy.*

VI. Diversa quæ sunt, communiter dividuntur in disparata & opposita. Disparata vocant, cū unū multis promiscuè opponitur ut equus, leo, lapis, album, animosum, formosum, ubi sine certa dissensionis lege alterum alteri opponitur, nec magis aut minus uni quam alteri; nisi quod in speciebus unius generis major oppositionis ratio est, quam in speciebus diversorum generum. Cum unum

num

num alteri certo aliquo respectu opponitur, strictè dicuntur **OPPOSITA**. Ea; vel affirmativè opponuntur sibi, ut contraria & relata, vel negativè, cum alterum ait, alterum negat, ut privativa & contradictoria. *hæc est sententia*
500, non-500.

dat. medm
VII. Contradictoria sunt plane immediata. Contraria & privative opposita possunt esse mediata (ut detur aliquod tertium) tum participatione tum negatione. Relata habent medium negationis, non participationis.

VIII. Quædam contraria non admittunt contrariam qualitatem in eo subjecto, à quo non nisi cum subjecti interitu possunt pelli, ut calor in igne; habent tamen contrarietatem in rerum natura; eamq; non ex necessitate actualem, potuisset enim calor esse, antequam ullū frigus erat in mundo; Sufficit ergo contrarietas potentialis.

CAP. XII.

DE VERO.

F 2

I. Ve-

THESIS I.

Veritas est 1. REI seu Metaphy-
fica 2. COGNITIONIS seu
Logica 3. SERMONIS seu Ethica.

*Veritas
penetret de
obiecto physico
est*

II. DEFINITUR 1. negativè,
quod non habeat essentiã per fictio-
nẽ mentis. 2. Relativè, & est confor-
mitas rei cum intellectu tam creato
quam increato. +

OBJ. 1. Entia suam tenent veri-
tatem omni etiam intellectu remo-
to. 2. Veritas essentiæ divinæ non
debet dici mensurata.

RESP. ad 1. Dist: inter CONFOR-
MITATEM ACTUALEM &
APTITUDINALEM.

RESP. ad 2. Dist: inter MENSU-
RAM PRACTICAM & CON-
TEMPLATIVAM.

III. Cum materialiter veritas est
ipsa entitas, cum ente recipitur.
Materiale excludit non-entia, for-
male includit entia omnia.

IV. Veritas rei est immutabilis,
scilicet in essentialibus, non acci-
dentalibus. + Veritas cognitionis
est immutabilis.

Veritas rei est immutabilis, sed veritatem muta-

mutatur facile vel cum de re eodem modo se habente diversam concipio opinionem, mutando priorem, vel cum sub opinione una res mutatur.

V. Vero non datur verius, quamvis certo certius. Ratio, quia conformitas consistit in indivisibili; indivisibile autem magis & minus non admittit.

OBJ. Unū magis est falsum altero.

Resp. Nulla est consequentia, quia falsitas non consistit in indivisibili.

VI. Veritas cognitionis mensuratur ab objecto seu a veritate rei.

QUÆRITUR, annon excipiatur veritas practica?

Resp. Neg: alioquin DEUS potuisset creare hominem irrationalem. Intellectus divinus uti est norma veritatum, ita veritates non aliter vult fieri, quam esse possint aut debeant.

VII. Omne conceptum est in concipiente ad modum concipientis, non concepti. Hinc mendax

conce-

*Quæstio postea F 3
concepere Deum & cogitare*

conceptus non est, si concipio Spiritum eo quo possum modo, i.e. sub forma subtilissimi corporis

VIII. Falsum Metaphysicum non datur.

OBJ. Aurichalcum dicitur aurum falsum, Idolon dicitur falsus DEUS. *id est qd. est unum in se, sed aliq. aliq. seu relationem*

Resp. Per denominationem extrinsecam.

CAP: XIII.

DE BONO & PERFECTO.

THESIS I.

Bonum bifariam dicitur. 1. quod bonum est in se. 2. quod bonum est alteri. Priori modo bonum sumitur negativè, posteriori modo sumitur relativè.

II. Bonum **NEGATIVE** sumptum dicitur **perfectum** & est cui nihil deest.

III. Perfectio vel est prima, vel media vel ima. Perfectio **PRIMA** est quæ in solo **DEO** reperitur. **ME.**

MEDIA est quæ in DEO & creaturis;

IMA in solis creaturis.

IV. Deinde perfectio vel est absoluta vel debita, eaq; vel essentialis vel accidentalis. Imperfectio contra est vel privativa, cum abest perfectio debita, vel negativa.

V. Omne ens est perfectum.

OBJICITUR potentiale. Resp. Id sicuti Ens ita & perfectum est, nominaliter non participialiter.

VI. Ens absolute perfectum **DEUS** est; Omnes enim perfectiones sunt in DEO vel **FORMALITER**, vel **EMINENTER**, vel **VIRTUALITER**.

VII. Bonitas **RELATIVE** sumpta est convenientia cum aliquo appetitu. Appetitus sequitur convenientiam, ut Visibilitas colorem.

VIII. Omne ens est bonum & contra.

OBJ. Mors est appetibilis, mors autem est privatio. Resp. 1. Dist: inter appetitum naturalem & monstruosum. 2. Mors non est id quod appetitur, sed quo aliud appetitur. 3. Privationes bonæ dicuntur solum, quatenus dicunt absentiam majoris mali.

IX. Omnis finis est bonus. Distinguedum autem inter **FINEM APPETIBILITATIS** & **TERMINATIONIS**.

X. Bonum in genere 1. est vel **PER ESSENTIAM**, vel **PER PARTICIPATIONEM**.

1. Vd

2. Vel est SIMPLICITER TALE vel SE-
CUNDUM QUID. *po in certo respectu ut*

3. Vel est NATURALE quod rei naturæ
convenit vel eandem etiam perficit. Vel MO-
RALE quod consentaneum est legi æternæ. *+*
Vel TRANSCURRENTIALE quod hic de fi-
nitur convenire cum appetitu. *a.*

4. Vel est FRUIBILE quod appetitur
propter seipsum. Vel UTILE quod propter
aliud. Fruibile porro vel est HONESTUM
quod appetitur ab appetitu rationali: Vel
DELECTABILE, quod à sensitiva facultate
amatur.

XI. Malum vel est CULPÆ vel POENÆ.
Item vel MORIS vel NATURÆ.

XII. Omne bonum est sui communica-
tivum formaliter, effective, finaliter. *ut bonum est*

XIII. Bonitas seu perfectio addita perfe-
ctioni auget perfectionem. *ut civitas et pulchritudo*

OBJICITUR DEUS cum mundo
Resp. Mundus bonitatem à DEO accipit
non addit.

LINEAMENTORUM
METAPHYSICORUM.

CAPUT XIV.
DE

ACTU ET POTENTIA,

RESPONDENTE.

THEODORO *Dabersack*.

Gryphiswal: Pomer:

THESIS I.

IN duplici statu Ens præter DEUM quodvis consideratur in POTENTIA & ACTU.

II. Potentia aliquando actum includit, aliquando excludit. Nam aliud est POSSE ESSE, aliud est ESSE IN POTENTIA.

III. Potentia METAPHYSICA seu TRANSCENDENTALIS est non repugnantia ad actum.

IV. Potentia vel est activa vel Passiva. ACTIVA vel est PURE
G NATU-

NATURALIS, quæ positis omnibus ad agendum requisitis non potest non agere. Vel RATIONALIS, quæ positis omnibus ad agendum requisitis potest non agere. PASSIVA vel est NATURALIS, vel VIOLENTA, vel MEDIA.

V. Non repugnantia ad actum vel conjuncta est, cum proclivitate in re Naturali jam existente vel est sine ea. Illa vocatur POTENTIA PHYSICA, hæc LOGICA. Physicæ autem potentiæ aliqua species est potentia PRÆDICAMENTALIS.

VI. Potentia vel potest actuari per agens aliquod naturale vel supra Naturam. Prior vocatur naturalis, quæ si actuans est sola natura, purè naturalis dicitur: si ars dicatur artificialis. Altera SUPER NATURALIS, OBEDIENTIALIS. Potentiæ denominatio ambigua est, quam cum alij extendunt ad potentiam, quæ vel

per

*ut res epist. 2
ut in re epist. 1
solutio de rem
ut oratio in inf
le, res epist. 1. p. 1
sui ab ep. solutio
ep. 2. per. logica*

*non repugnantia, sicut in re
epist. 1
epist.*

per artem vel per supernaturalem
causam perficitur, alij tantum ad
super naturalem potentiam signi-
ficandam contrahunt.

VII. Potentiæ supernaturalis
effectus dicitur MIRACULUM:
ad quod duo requiruntur 1. Ut fiat
supra naturam, tum ratione subje-
cti, tum ratione agentis, tum ratio-
ne modi 2. Ut superet naturalem
cognosendifacultatem. *ubi o. pt. reddi ratio ff*

VIII. ACTUS nihil aliud est,
quam existentia ejus Naturæ, quæ
Seorsim concipi potest ut non re-
pugnans existere.

IX. Actus vel est PURUS vel
IMPURUS prout aliquid potenti-
æ passivæ habet admixtum vel
non. *ut deq. n. o. potentia ad passivum*

*quo phy potentia
in alio est magis
impurior &c.*

X. Actus vel est primus om-
nis scil: forma tam Substantialis,
quam accidentalis, vel SECUN-
DUS formæ si operatio.

XI. Essentiæ actuandæ cum
sint vel simplices vel ex materia
compositæ, Actus essentiã actu-

ans est vel ENTITATIVUS vel
FORMALIS.

*Canon.
pot. calapariendi o
ab illis qd. ad quem
q. p. h. ad m.*

XII. Actus est prior potentia, non
tempore, sed dignitate & Cogni-
tione:

Obj: 1. E. Melius est furari a-
ctu, quam posse. ^{furari} Re. Limitandus
Canon ad actus bonos.

Obj: 2. DEUS est prior mundo,
ovum gallina, assuefactio habitu.

Ref. Dist. inter actum absolute
consideratum, & consideratum
respectu suæ potentia.

XIII. Possere & esse in æternis
nondifferunt: in creaturis potentia
non est sui actus Causa, sed sæpè
conditio sine qua non:

Obj: ab æterno fuit posse cre-
ari. Ergone etiam creari actu?

Ref. posse & esse non differunt in
DEO sed in diversis subjectis. Pos-
se DEI est ipse DEUS.

THE.

THE.

CAPUT XV.

DE

UBIETATE & DURATIONE.

THESIS I.

ENTI ratione existentiae competit UBIETAS & DURATIO

Obj: Ut existentia ita & DURATIO dici potest potentialis.

Res. 1. Est contradictio in adjecto. 2. Enti potentiali attribui potest DURATIO, non per denominationem intrinsecam sed per coexistentiam entis durantis.

II. UBIETAS est relatio rei seu praesentia ad spacium; eius modi sunt tres, est enim ens alicubi vel REPLETIVE vel DEFINITIVE vel CIRCUMSCRIPTIVE. *scilicet supra*

III. DURATIO est permanens rei in existentia.

IV. Q. AN ENS MOMENTANEUM HABEAT DURATIONEM?

Res. 1. DURATIO addit existentiae continuationem, si ergo esset

G 3

ali-

aliquod Ens sine continuatione,
essentiæ, non esset durans 2. Sicuti
in quantitate, minimum naturale,
ratione dividi potest in infinitum;
Ita & in Duratione; quia in quavis
minimâ duratione ad minimum
sunt tria puncta seu momenta natu-
ræ: Inchoationis, Existentiæ & De-
sitionis, quæ in re possunt esse u-
num.

Obj: In puncto inchoationis
Ens vel est; vel non est. Si est E, non
necesse erat inchoari; si non est,
E, nec fuit inchoatum;

Re. Inchoatum dicitur quod nunc
est, & immediatè ante non fuit.

V. DURATIONIS species
sunt tres Æternitas ævum & du-
ratio: ÆTERNITAS (juxta Boe-
tium) est tota simul & perfecta vi-
tæ interminabilis possessio.

Complectitur ergo duo Perfe-
ctum aliquod Nunc 2. Indefectibi-
litate. *nec det. initium nec finis*

Ob

Obi. E. Æternitas non est **DURATIO** quia excludit successione[m] R. **DEUS** dicitur esse in momentis pluribus sibi succedentibus negativè, quia nullum est momentum in quo non sit.

intelligitur durationem in actu

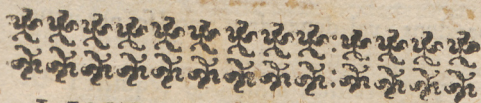
VI. **ÆVUM** est Duratio creaturæ natura indefectibilis: sicuti contra **TEMPUS** est entium natura defectibilium. *separabilem*

VII. Juxta **DURATIONEM** Ens vel est permanens, vel successivum. **PERMANENS** est quod habet partes sui esse omnes simul in quovis momento. **SUCCESSIVUM** est quod fluit in esse, nec suam Essentiam quovis momento habet totam.

VIII. Ens successivum constituit successio intrinseca & positiva: Est enim **SUCCESSIO** 1. vel **INTRINSECA**, quæ est in ipsa essentia; *ut in hora anno, &c.* vel **EXTRINSECA**; quæ est imaginaria in relatione ad tempus 2. Vel est

est **PRIVATIVA** quæ est inter esse
& non esse: Vel **POSITIVA**, quæ est
inter esse & esse, eaq; vel est **DIS-**
CRETA, quæ est inter entia
totalia; vel continua quæ
est in ter partes entis. v

LINEAMENTORUM
METAPHYSICO-
RUM.

CAPUT XVI.

DE

NECESSITATE ET
CONTINGENTIA.

RESPONDENTE

ANDREA MICHAELIS

Stralf. Pom.

THESIS I.

NCESSARIUM in genere est,
quod non potest non esse. CONTIN-
GENS, quod potest non esse. *ut angel. mundi*

II. Necessitas vel est 1. In prædicando &
dicitur LOGICA 2. In essendo & dicitur
METAPHYSICA 3. In agendo; eaq; vel per
causam naturalem & dicitur PHYSICA vel
per coactionem & dicitur POLITICA, sive
necessitas violentiæ; Vel per imperium super-
naturale & dicitur OBEDIENTIALIS. To-
tidem sunt species contingentia.

III. Necessitas Metaphysica vel est inde-

H

pen-

angelus
sol
ut caelum quod nata o mutat
pendens, vel dependens, quod sc. per natura-
ram suam non potest non esse.

IV. Necessitas *volentium prop.* requirit 1. Ut
agens sit extrinsecum. 2. Ut statui, in quo
est, effective resistat.

V. Necessitas vel est CONSEQUENTIS
vel CONSEQUENTIÆ. Item vel ABSOLU-
TA, vel ex HYPOTHESI.

VI. Datur etiam aliqua necessitas fatalis
seu FATUM; quod duplex est: 1. Causale; quod
nihil aliud est quam necessitas naturæ agen-
tis 2. Factum præscientiæ seu etiam ordinati-
onis, maxime in iis, ubi causæ nos latent e. g.
Termini Rerum publ. & vitæ humanæ.

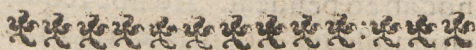
VII. Q. 1. AN FUTURORUM CON-
TINGENTIUM DETUR DETERMINATA
VERITAS? R. Non semper respectu nostri
intellectus; Datur tamen, tum absolute in
se, tum respectu intellectus divini; quia ha-
rum propositionum altera necessario est ve-
ra: Petrus cras morietur; Petrus cras non
moriatur. OBI. Omne contingens est
indeterminatum? R. Indeterminatum ratio-
ne naturæ & causæ, Determinatum ratio-
ne dispositionis divinæ & ipsius actus.

VIII. Q. 2. AN FATUM TOL-
LAT LIBERTATEM ET CONTINGEN-
TIAM? R. Voluntas Dei ANTECEDENS

et absolute liber-

libertatem tollit, & ponit necessitatem abso-
lutam, Voluntas Dei CONSEQUENS, *ut Tiberius man-*
nitus
non tollit contingentiam, sed ponit dunta-
taxat necessitatem ex hypotheli.

DICES: Cur Ergo DEUS malum non
impedit? R. Disting. inter impedimenta.
Nam IMPEDIMENTUM vel est PHY-
SICÆ COACTIONIS vel ETHICÆ PER-
SUASIONIS. #

CAPUT XVII.

PRINCIPIO & PRIN-
CIPATO, CAUSÂ &
CAUSATO.

THESIS I.

OMnis causa principium est,
sed non contra. Aurora est
principium diei, sed non causa.
Deus Pater principium Filii est,
non causa.

II. PRINCIPIUM est quicquid
altero, quovis modo prius est, eg.
tempore, *ut quicquid* natura, ordine, dignita-
te. Deus Pater prior Filio est, prio-
ritate ordinis & originis; non

H 2

prio-

prioritate naturæ, aut temporis,
aut dignitatis.

III. *Cognoscendo* *Essendo* *influxus* *subin* *70* *71* *72* *73* *74* *75* *76* *77* *78* *79* *80* *81* *82* *83* *84* *85* *86* *87* *88* *89* *90* *91* *92* *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107* *108* *109* *110* *111* *112* *113* *114* *115* *116* *117* *118* *119* *120* *121* *122* *123* *124* *125* *126* *127* *128* *129* *130* *131* *132* *133* *134* *135* *136* *137* *138* *139* *140* *141* *142* *143* *144* *145* *146* *147* *148* *149* *150* *151* *152* *153* *154* *155* *156* *157* *158* *159* *160* *161* *162* *163* *164* *165* *166* *167* *168* *169* *170* *171* *172* *173* *174* *175* *176* *177* *178* *179* *180* *181* *182* *183* *184* *185* *186* *187* *188* *189* *190* *191* *192* *193* *194* *195* *196* *197* *198* *199* *200* *201* *202* *203* *204* *205* *206* *207* *208* *209* *210* *211* *212* *213* *214* *215* *216* *217* *218* *219* *220* *221* *222* *223* *224* *225* *226* *227* *228* *229* *230* *231* *232* *233* *234* *235* *236* *237* *238* *239* *240* *241* *242* *243* *244* *245* *246* *247* *248* *249* *250* *251* *252* *253* *254* *255* *256* *257* *258* *259* *260* *261* *262* *263* *264* *265* *266* *267* *268* *269* *270* *271* *272* *273* *274* *275* *276* *277* *278* *279* *280* *281* *282* *283* *284* *285* *286* *287* *288* *289* *290* *291* *292* *293* *294* *295* *296* *297* *298* *299* *300* *301* *302* *303* *304* *305* *306* *307* *308* *309* *310* *311* *312* *313* *314* *315* *316* *317* *318* *319* *320* *321* *322* *323* *324* *325* *326* *327* *328* *329* *330* *331* *332* *333* *334* *335* *336* *337* *338* *339* *340* *341* *342* *343* *344* *345* *346* *347* *348* *349* *350* *351* *352* *353* *354* *355* *356* *357* *358* *359* *360* *361* *362* *363* *364* *365* *366* *367* *368* *369* *370* *371* *372* *373* *374* *375* *376* *377* *378* *379* *380* *381* *382* *383* *384* *385* *386* *387* *388* *389* *390* *391* *392* *393* *394* *395* *396* *397* *398* *399* *400* *401* *402* *403* *404* *405* *406* *407* *408* *409* *410* *411* *412* *413* *414* *415* *416* *417* *418* *419* *420* *421* *422* *423* *424* *425* *426* *427* *428* *429* *430* *431* *432* *433* *434* *435* *436* *437* *438* *439* *440* *441* *442* *443* *444* *445* *446* *447* *448* *449* *450* *451* *452* *453* *454* *455* *456* *457* *458* *459* *460* *461* *462* *463* *464* *465* *466* *467* *468* *469* *470* *471* *472* *473* *474* *475* *476* *477* *478* *479* *480* *481* *482* *483* *484* *485* *486* *487* *488* *489* *490* *491* *492* *493* *494* *495* *496* *497* *498* *499* *500* *501* *502* *503* *504* *505* *506* *507* *508* *509* *510* *511* *512* *513* *514* *515* *516* *517* *518* *519* *520* *521* *522* *523* *524* *525* *526* *527* *528* *529* *530* *531* *532* *533* *534* *535* *536* *537* *538* *539* *540* *541* *542* *543* *544* *545* *546* *547* *548* *549* *550* *551* *552* *553* *554* *555* *556* *557* *558* *559* *560* *561* *562* *563* *564* *565* *566* *567* *568* *569* *570* *571* *572* *573* *574* *575* *576* *577* *578* *579* *580* *581* *582* *583* *584* *585* *586* *587* *588* *589* *590* *591* *592* *593* *594* *595* *596* *597* *598* *599* *600* *601* *602* *603* *604* *605* *606* *607* *608* *609* *610* *611* *612* *613* *614* *615* *616* *617* *618* *619* *620* *621* *622* *623* *624* *625* *626* *627* *628* *629* *630* *631* *632* *633* *634* *635* *636* *637* *638* *639* *640* *641* *642* *643* *644* *645* *646* *647* *648* *649* *650* *651* *652* *653* *654* *655* *656* *657* *658* *659* *660* *661* *662* *663* *664* *665* *666* *667* *668* *669* *670* *671* *672* *673* *674* *675* *676* *677* *678* *679* *680* *681* *682* *683* *684* *685* *686* *687* *688* *689* *690* *691* *692* *693* *694* *695* *696* *697* *698* *699* *700* *701* *702* *703* *704* *705* *706* *707* *708* *709* *710* *711* *712* *713* *714* *715* *716* *717* *718* *719* *720* *721* *722* *723* *724* *725* *726* *727* *728* *729* *730* *731* *732* *733* *734* *735* *736* *737* *738* *739* *740* *741* *742* *743* *744* *745* *746* *747* *748* *749* *750* *751* *752* *753* *754* *755* *756* *757* *758* *759* *760* *761* *762* *763* *764* *765* *766* *767* *768* *769* *770* *771* *772* *773* *774* *775* *776* *777* *778* *779* *780* *781* *782* *783* *784* *785* *786* *787* *788* *789* *790* *791* *792* *793* *794* *795* *796* *797* *798* *799* *800* *801* *802* *803* *804* *805* *806* *807* *808* *809* *810* *811* *812* *813* *814* *815* *816* *817* *818* *819* *820* *821* *822* *823* *824* *825* *826* *827* *828* *829* *830* *831* *832* *833* *834* *835* *836* *837* *838* *839* *840* *841* *842* *843* *844* *845* *846* *847* *848* *849* *850* *851* *852* *853* *854* *855* *856* *857* *858* *859* *860* *861* *862* *863* *864* *865* *866* *867* *868* *869* *870* *871* *872* *873* *874* *875* *876* *877* *878* *879* *880* *881* *882* *883* *884* *885* *886* *887* *888* *889* *890* *891* *892* *893* *894* *895* *896* *897* *898* *899* *900* *901* *902* *903* *904* *905* *906* *907* *908* *909* *910* *911* *912* *913* *914* *915* *916* *917* *918* *919* *920* *921* *922* *923* *924* *925* *926* *927* *928* *929* *930* *931* *932* *933* *934* *935* *936* *937* *938* *939* *940* *941* *942* *943* *944* *945* *946* *947* *948* *949* *950* *951* *952* *953* *954* *955* *956* *957* *958* *959* *960* *961* *962* *963* *964* *965* *966* *967* *968* *969* *970* *971* *972* *973* *974* *975* *976* *977* *978* *979* *980* *981* *982* *983* *984* *985* *986* *987* *988* *989* *990* *991* *992* *993* *994* *995* *996* *997* *998* *999* *1000* *1001* *1002* *1003* *1004* *1005* *1006* *1007* *1008* *1009* *1010* *1011* *1012* *1013* *1014* *1015* *1016* *1017* *1018* *1019* *1020* *1021* *1022* *1023* *1024* *1025* *1026* *1027* *1028* *1029* *1030* *1031* *1032* *1033* *1034* *1035* *1036* *1037* *1038* *1039* *1040* *1041* *1042* *1043* *1044* *1045* *1046* *1047* *1048* *1049* *1050* *1051* *1052* *1053* *1054* *1055* *1056* *1057* *1058* *1059* *1060* *1061* *1062* *1063* *1064* *1065* *1066* *1067* *1068* *1069* *1070* *1071* *1072* *1073* *1074* *1075* *1076* *1077* *1078* *1079* *1080* *1081* *1082* *1083* *1084* *1085* *1086* *1087* *1088* *1089* *1090* *1091* *1092* *1093* *1094* *1095* *1096* *1097* *1098* *1099* *1100* *1101* *1102* *1103* *1104* *1105* *1106* *1107* *1108* *1109* *1110* *1111* *1112* *1113* *1114* *1115* *1116* *1117* *1118* *1119* *1120* *1121* *1122* *1123* *1124* *1125* *1126* *1127* *1128* *1129* *1130* *1131* *1132* *1133* *1134* *1135* *1136* *1137* *1138* *1139* *1140* *1141* *1142* *1143* *1144* *1145* *1146* *1147* *1148* *1149* *1150* *1151* *1152* *1153* *1154* *1155* *1156* *1157* *1158* *1159* *1160* *1161* *1162* *1163* *1164* *1165* *1166* *1167* *1168* *1169* *1170* *1171* *1172* *1173* *1174* *1175* *1176* *1177* *1178* *1179* *1180* *1181* *1182* *1183* *1184* *1185* *1186* *1187* *1188* *1189* *1190* *1191* *1192* *1193* *1194* *1195* *1196* *1197* *1198* *1199* *1200* *1201* *1202* *1203* *1204* *1205* *1206* *1207* *1208* *1209* *1210* *1211* *1212* *1213* *1214* *1215* *1216* *1217* *1218* *1219* *1220* *1221* *1222* *1223* *1224* *1225* *1226* *1227* *1228* *1229* *1230* *1231* *1232* *1233* *1234* *1235* *1236* *1237* *1238* *1239* *1240* *1241* *1242* *1243* *1244* *1245* *1246* *1247* *1248* *1249* *1250* *1251* *1252* *1253* *1254* *1255* *1256* *1257* *1258* *1259* *1260* *1261* *1262* *1263* *1264* *1265* *1266* *1267* *1268* *1269* *1270* *1271* *1272* *1273* *1274* *1275* *1276* *1277* *1278* *1279* *1280* *1281* *1282* *1283* *1284* *1285* *1286* *1287* *1288* *1289* *1290* *1291* *1292* *1293* *1294* *1295* *1296* *1297* *1298* *1299* *1300* *1301* *1302* *1303* *1304* *1305* *1306* *1307* *1308* *1309* *1310* *1311* *1312* *1313* *1314* *1315* *1316* *1317* *1318* *1319* *1320* *1321* *1322* *1323* *1324* *1325* *1326* *1327* *1328* *1329* *1330* *1331* *1332* *1333* *1334* *1335* *1336* *1337* *1338* *1339* *1340* *1341* *1342* *1343* *1344* *1345* *1346* *1347* *1348* *1349* *1350* *1351* *1352* *1353* *1354* *1355* *1356* *1357* *1358* *1359* *1360* *1361* *1362* *1363* *1364* *1365* *1366* *1367* *1368* *1369* *1370* *1371* *1372* *1373* *1374* *1375* *1376* *1377* *1378* *1379* *1380* *1381* *1382* *1383* *1384* *1385* *1386* *1387* *1388* *1389* *1390* *1391* *1392*

non potest. Materia vi & forma,
composito non sunt nobiliores,
quia compositum implicat om-
nem perfectionem & formæ &
materiæ.

VIII. CAUSA EFFICIENS
est, quod influit agendo extrinse-
cus, sive ratione loci, sive ratione
essentiæ.

IX, Efficiens vel est NATU-
RALE vel morale. Denominatio-
ne desumptâ non ab effectu vel
Phyfico, ^{ut videtur, dantur et nos.} vel morali, sed a modo
agendi. Naturale est, quod pro-
pria vi influit in causatum. Mo-
rale cui effectus imputatur, etiam
quum propria vi non agit, eg. ignis
combustionis causa Physica est;
Incendiarius, moralis.

X. Efficiens causa 2. vel est
MERENATURALIS, quæ po-
sitis omnibus ad agendum requisiti-
tis, non potest non agere, nec, nisi
uniformiter, agere; vel est LI-
BERA.

XI. Efficiens causa 3. vel est

H 3

SOLI-

SOLITARIA vel SOCIA.

XII. Q. UTRUM INCREATIONE NUMERARI POSSINT TRES CAUSÆ SOCIÆ:

R. Neg. quia non tres potentia concurrunt ad unum actum, Sicuti duæ potentia generativæ distinctæ Patris & matris, in generatione hominis.

XIII. Efficiens 4, vel UNIVOCUM, vel ÆQVIVOCUM, quat. effectum producit, sibi specie vel similem, ^{hi e. d. a. univoca} vel dissimilem, ut, quum articularius mensam efficit, & alio tempore hominem generat.

XIV. Causa æquivoca semper est nobilioris ordinis, quam effectus. Nam effectus nec superior esse potest, nec par. Non hoc, quia ^{hic non esset effectus æquivoca} sic non esset causa univoca. Nec prius, quia non nobilius quid ab influxu causæ accipere potuit, quam in causâ fuit. Hinc Sol calefaciendo non magis generat vermem, quam gallina incubando, pavonem. XV. Ef-

XV. Efficiens ꝑ, vel est P E R
TRANSMUTATIONEM, vel
PER EMANATIONEM, qvū ac-
cidens aliquod naturale, à formâ,
vel etiam alio accidente, immedia-
tè & naturaliter resultat. eg. Calor
à formâ ignis: Proprietates enim
naturales, qvum sint in rebus, ha-
bebunt aliquam causam; Nulla au-
tem nominari potest, nisi ea quæ
est per emanationem.

DICES. A quantitate nulla fit
actio; E. causa per emanationem
non est causa. R. Quantitas quæ
non agit actione transmutativâ,
hic agere dicitur influxu aliquo ef-
fectivo immanente.

XVI. Efficiens 6 vel est PRO-
CREANS quæ primùm rem, edu-
cendo à non esse ad esse, efficit; vel
CONSERVANS quæ rei effectæ
porrò esse tribuit. Hæc aliquando
coincidunt, aliqd. non: Sic, crea-
tura à Deo, & lumen à Sole acci-
pit & esse, & porrò esse, per conti-
nuationem influxus. Contrâ; Ani-

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

mali Pater dat esse, alimentum au-
tem porrò esse. Ita motum lapidis
quo fertur sursum, esse à proiicien-
te certum est: Continuatio unde
fit, dubium est. Qui campanam
trahit, motum incipit, quem ipsius
campanæ gravitas continuat.

Obi 1. Materia & forma conser-
vant compositum. R. Sed non per
influxum extrinsecum. Deinde:
Materia & forma unita sunt ipsum
compositum conservatum.

Obi 2. Eadem ratione addi pos-
sent, causa augens, diminuens, al-
terans, loco movens & corrup-
pens. R. Augens, alterans & loco-
movens, dum procreant vel quan-
titem, vel qualitatem, vel mo-
tum, sunt causæ procreantes ali-
quod esse; non quidem substan-
tiale, tamen accidentale. Causæ
corrumpentes vel non sunt causæ,
quatenus aliquid corrumpunt, per
subtractionem influxus; sicuti can-
dela corrumpit lumen hypocusti,
suo discessu. Non enim causat,
quod

quod à causando cessat. Vel habent influxum causæ efficientis quatenus ad corruptionem præparant. e. g. introducendo qualitates corrumpendæ rei contrarias.

XVII. INSTRUMENTALIS causa non est, cujus ministerio aliquid agitur, sed quod producit effectum suis viribus majorem.

XVIII. Causa PER ACCIDENS est, quæ nec influit, nec intendit; ita tamen, ut agens cum actione, vel effectus cum effectu sit conjunctus. Quod fit tripliciter. 1. quum nec influit, nec intendit. 2. quum influit, sed non intendit. 3. quum intendit, sed non influit. #

XIX. Causa EXEMPLARIS & FINALIS causæ dicuntur analogicè: Neq; enim tam causæ sunt, quam conditiones promoventes actionem agentis.

XX. EXEMPLAR sive **IDÉA** est forma mentis, secundum quam agens intellectuale agit, quamq; imitando exprimit. Hæc idéa

H 5

actio-

actionem determinat & dirigit.

XXI. FINIS est, quod efficien-
tem suâ bonitate exstimulat, & me-
dia ordinat mensuratq; ; Eius ra-
tionem aliquando sustinet res non
existens.

XXII. Intelligitur hic FINIS
non TERMINATIONIS sed
CAUSALITATIS. Mors finis
est sed non causa finalis.

XXIII. Finis respectu, idem
potest dici causa sui ipsius.

XXIV. Finis dispefcitur in fi-
nem $\tilde{\text{z}}$, CUIJIS, & finem $\tilde{\text{q}}$, CUI,
eg. Medici laborantis, ut ægroto
restituat sanitatem, finis $\tilde{\text{z}}$, cujus
acquirendi gratia agit, est sanitas:
Finis $\tilde{\text{q}}$ cui, vel in cujus gratiam
agit, ægrotus est. Finis $\tilde{\text{q}}$ in ordine
ad finem $\tilde{\text{z}}$ subjectum dicitur; Sed
in ordine ad agens, verè finis est,
quia ad agendum agentem exsti-
mulat, & media mensurat. Neq; n.
Medici finis simpliciter sanitas est
sed sanitas reproducenda in hoc
homine, nec negligit cui remedia
præ-

præscribit, senex ne sit an juvenis.

X XV. In fine & consideranda duo: res possidenda, & modus possidendi. eg. Deus est finis hominis, non quatenus punit, nec quatenus conservat, sed quatenus ab homine beatificè potest videri. Deus dicitur finis **OBJECTIVUS**: Visio seu fruitio Dei beatifica, finis **FORMALIS**. Hic non distincti fines proponuntur, sed ejusdem finis distincta consideratio.

XXVI. Finis & est duplex: **INDIGENTIÆ & ASSIMILATIONIS**. Ut quum omnia creata dicuntur propter hominem, homo propter Deū: Homo est finis indigentiae; Deus est finis assimilationis, quat. in creaturis lucet gloria Dei.

XXVII. Porro finis distinguitur in **PRINCIPALEM & MINUS PRINCIPALEM**. Principalitas autem finis sumitur vel ex naturâ rerum, vel ex intentione agentis. Nam fieri potest, ut aliquis finis ex naturâ rei sit principalis, qui tamen non est principalis ex intentione agentis. Veluti, quum Rex aliquis Medicinæ studet, principaliter, ut sciat cau-
sas.

las & differentias morborum, modumq; curandi; minus principaliter, ut aliquo operam medicam exercent.

XXVIII. Dividitur finis 2. in ADÆQUATUM & INADÆQUATUM vel per defectum, eg. Linguae finis inadæquatus est loqui, quia o tantum propter loquelam lingua datur, sed etiam propter gustum: vel, per excessum, quum finis pluribus communis est, eg. Portare est finis manus, verum portamus etiam humeris. Ut igitur finis sit adæquatus requiritur 1. ne sit particularis. 2. ne sit communis, sed proprius.

XXIX. Dividitur finis 3. in finem PER SE & PER ACCIDENS. Distinctio sumitur ex natura rei, non ex intentione agentis eg. Vestis finis per se est tegere corpus, per accidens, ornare.

XXX. Dividitur finis 4. in ULTIMUM, vel simpliciter, vel secundum quid, in certo aliquo genere; & SUBORDINATUM. In productionibus rerum, finis subordinatus dicitur finis ACTIONIS; finis ultimus est finis REI, PROPTER ACTIONEM FACTÆ; Quorum enim aliquod opus est, operis gratia esse dicuntur, e.g. Generationis finis est forma, sed formae finis est operatio. In artibus, finis subordinatus, internus dicitur; ultimus autem externus eg. Architectonicae finis, internus domus est; externus est inhabitatio.

XXXI. Ex

XXXI. Ex finibus media accipiunt mensuram
& amabilitatem. MEDIA autem 1. vel NECES-
SARIA sunt, vel non-necessaria. e.g. ad peregrinandum opus est morione, ut autem equo feraris, vel navi, contingens est. 2. vel sunt appetibilia propter se, veluti eruditio est appetibile PROPTER SE, etiam si non ordinetur ad id, ut inde sustentetur; vel appetibilia tantum PROPTER ALIUD.

XXXII. CAUSA MATERIALIS in genere dici potest, quod recipit, vel sustentat formam. Dividitur in PHYSICAM, ex qua; SUBJECTIVAM, in qua; & Objectivam, circa qua res est. Materia ex qua, proprie materia dicitur; Subjectum & objectum analogice.

XXXIII. Materia omnis EX QVA distincto respectu est etiam IN QVA & CIRCA QUAM. eg. Corium in ordine ad compositum, calceum puta, dicitur materia EX QUA in ordine ad formam, dicitur IN QVA; in ordine ad efficientem, in eo disponendo occupatam, dicitur CIRCA QUAM sed non contra. Materia omnis in qua & circa quam e. et materia EX QUA. paries e. materia albedinis in qua, sed non ex qua: Albedo est materia visionis CIRCA QUAM, sed non EX QUA: Nam EX QUA notat ordinem ad Compositum.

XXXIV. Materia ex qua locum in venit etiam in accidentibus ut quum trianguli materia dicuntur tres lineae.

XXXV. Vocis, o ejus rei distinctio est, quando materia distinguitur in PHYSICAM & LO-

GICAM Nam ad analogiam materiæ & formæ in toto aliquo physico, genus & differentia in toto Metaphysico, Materia & forma dicuntur, & quidem LOGICÆ.

XXXVI. Causalitas materiæ, respectu Compositi, est interna; estq; ipsa unio & compositio: respectu formæ tam accidentalis, quam essentialis, est externa. Ea; duplex: alia IN FIERI, alia in ESSE jam FACTO. In fieri materia sustentat varias dispositiones & alterationes, ad productionem formæ pertinentes. In facto esse, materia sustentat formam. DICES: Ergone materia est causæ formæ? Aff. Quia forma aut dependet à subjecto, aut non: si non, potest naturaliter esse extra materiam: si dependet, utiq; datur Causalitas, tum in fieri, tum in facto esse: Forma enim fit ex materiâ; non quidem ex intrante, tamen *subiectum est in se materia separata* subjacente.

Obj. Principia non fiunt ex se mutuo. R. vel sensus est; nullum Principium esse ex altero, quod manifestè est falsum. Vel; Principia non fiunt ex se vice versâ; & sic conceditur. Materia autem non fit à formâ.

XXXVII. Materia 1. dividitur in PRIMAM & SECUNDAM. Prima in aliam se priorem non potest resolvi. Talis est punctum in quantitibus, & principium illud corporis, quod ap. Physicos κατ' ἐξοχήν dicitur materia prima.

XXXVIII. Materia 2. vel est TRANSIENS, quæ in Constitutione compositi transit ex esse suo,

suo in esse aliud: veluti, quum ex caese fiunt vermes; vel IMMANENS quæ secundum eandem rationem, & speciem manet in Composito; veluti, quum materia prima manet in omnibus Corporibus, & Corium in calceo.

XXXIX. Materia 3, vel est SENSILIS quæ sensu potest Cognosci, vel INTELLIGIBILIS, ut materia prima in Cœlo, tres propositiones in Syllogismo.

XL. FORMA quat. est causa, suammet entitatem largitur Composito, eiq; dat esse, distinguere & operari.

XLI. Analogica denominatio est, quum ad similitudinem formæ INFORMANTIS, id quod non intrinsecè informat, sed solum motum tribuit, forma ASSISTENS dicitur. Exemplo sit Angelus movens cadaver.

XLII. Magis propriè in oppositione ad formam SUBSTANTIALEM, qualitates dicuntur formæ ACCIDENTALES. sicuti enim corpus naturale per formam est quod est, ita homo doctus, quatenus talis, per doctrinam est id quod est; Et, Syllogismus est per propositionum legitimam dispositionem. Metaphysicis enim forma indifferens est ad esse accidentale, & substantiale. Hinc, informatio duplex: substantialis, & accidentalis, quæ est non ad dandum esse simpliciter, sed ad esse tale.

XLIII. Q. UTRUM FORMA INFORMET MATERIAM, AN VERO COMPOSITUM?

*Hæc et est
distinctio vna*

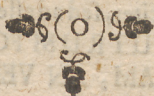
TVM? R. 1. materia informatur informatione
accidentali DICES: E. materia etiam pendet à
formâ. R. Materia habet hic tantum rationem
subjecti. Subjectum autem ab adjuncto esse non
accipit, sed supponit. 2. Compositum informa-
tur informatione substantiali: Hoc enim suam
essentiam habet per formam. Sicuti ergo ma-
teria non est nisi Compositi; ita forma non est
forma, nisi Compositi.

XLIV. Causalitas formæ est, in unione cum
materiâ dare esse Composito. Hic enim mo-
dus est, secundum quem influit in effectum.

XLV. Forma distinguitur. in GENERICAM,
SPECIFICAM & NUMERICAM.

XLVI. Forma 2. est vel MATERIALIS vel
IMMATERIALIS. Materialis maximam habet
ad materiam dependentiam, in esse, fieri, &
operari. Hinc operationes hujusmodi forma-
rum non sunt subjectivè in formâ, sed in toto
Composito. eg. videre. Immaterialis minorem
habet dependentiam ad materiam. Namq; ani-
ma rationalis, non minus extra corpus ope-
ratur id quod suum est, velle & intelligere, quam
in corpore.

XLVII. Forma 3. vel est ARTIFICIALIS, ut
calcei, vel naturalis, ut Corii.

LINEAMENTORUM METAPHYSICORUM,

CAP. XVIII.

DE

SUBJECTO ET ADJUNCTO,

RESPONDENTE.

HENRICO MTLIO

Rodenb.:

TH. I.

SUBJECTUM cum prædicato opponitur, est pars antecedens in prædicatione Logica; Cum opponitur Adjuncto, est ens respectivum, cui aliquid adjungitur. **ADJUNCTUM** autem dicitur omne quod essentiam rei consequitur vel ei supervenit. *¶ sic fluit ex cætra sue ingrencia*

II. Ut Substantiis quoq; convenit respectus adjunctorum, e.g. anima est adjunctum corporis, virgulum trunci; ita adjuncti subjectum non tantum substantia est, e.g. homo est subjectum eruditionis; sed etiam accidens; ut cum linea dicitur longa, vel

H

sempus

tempus breve; primum tamen & radicale fundamentum subsistendi non potest esse accidens; eget enim alio sustentante. Sic quamvis linea sit subjectum longitudinis, ipsa tamen linea indiget alio subjecto, tanquam principio subsistendi primo, nempe materia.

III. Etiam non entia subjectorum & Adjunctorum respectus suscipiunt: Tenebræ dicuntur terribiles. Chimæra variis pingitur formis, & homini accidit cæcitas. Verum ut rationis entia dicuntur non-entia, ita etiam rationis subjecta & adjuncta dicenda sunt, cum alijs vel subjiuntur vel adjunguntur, explicanda per denominationem extrinsecam & per mentis vel comparationem vel fictionem. Cui vere & realiter aliquid subjiicitur vel adjicitur id etiam reale sit necesse est.

IV. Ad subjecti & Adjuncti conceptum non requiritur differentia essentialis, sufficit diversitas in concipiendo, nam & Deus & Ens suorum attributorum subjecta sunt: patet inde, quod omnis demonstratio est de aliquo ut subjecto. At Deus & ens à suis attributis non nisi ratione differunt.

V. Q. AN HUMANA IN CHRISTO NATURA DEBEAT DICI ADJUNCTUM DIVINÆ NATURÆ? R. nihil prohibet, ut enim stipulus stipiti insertus sit pars arboris, stipitis autem adjunctum; ita humanitas quidem sit pars personæ, quæ post incarnationem ex duabus naturis

com-

composita dicitur, naturæ autem divinæ est adjunctum. **OBJ. 1.** in accidentalibus propositionibus nunquam ponitur loco prædicati, quod ad τὸ εἶναι τὸ ἀσθενεῖς subjecti pertinet. 2. Adjuncta non prædicantur nominibus substantivis. * At ἄνθρωπος homo dicitur, non humanus. Resp. ad 1. propterea ab usitatis aliis distinguendum est exemplum hoc inusitatum, quod in natura non habet simile. Ad 2. Adjuncta non prædicantur nominibus abstractivis; sed concretivis, sive substantiva sint sive adjectiva. Explicatur enim homo, aliquid humanitate præditum; ut album, aliquid albedine præditum.

VI. Subjectum dividitur in subjectum **QUOD & QUO.** Illud est totum aliquod compositum, cui tribuitur adjunctum partis; dicitur **SUBJECTUM DENOMINATIONIS**: Sic subjectum doctrinæ est homo. Subjectum **QUO** est pars aliqua totius, quæ primò ab adjuncto aliquo afficitur; dicitur **SUBJECTUM INFORMATIONIS ET ORIGINIS.** Sic subjectum doctrinæ est anima.

VII. Subjectum 2. vel est **PRIMARIUM**, cujus adjunctum aliquod non est in alio priori subjecto; vel **SECUNDARIUM**, cui adjunctum competit propter aliud e. g. sensus competunt animali primò, homini secundariò.

H 2

VIII. Ad-

VIII. Adjunctum 1. dividitur in adjunctum INHÆSIONIS & ADHÆSIONIS. Inhæſionis adjunctum est, quod subjectum afficit ab intra seu per introreceptionem, ut doctrina, sanctitas. Adhæſionis attributum est, quod non introrecepitur in subjectum, sed exterius eidem adjungitur, ut cum poculum dicitur inauratum homo dives vel palliatus.

IX. Adjunctum 2. dividitur in adjunctum SEPARABILE, quod per naturam abesse potest à suo subjecto, quale est albedo in pariete; & INSEPARABILE, quod juxta exigentiam naturæ à subjecto abesse non potest, quale est risibilitas in homine, & albedo in nive.

X. Adjuncta quæ per naturam à suo subjecto sunt inseparabilia, possunt separari ab eo 1. per divinam potentiam; quia divinus ad rerum conservationem influxus liber est, potest influere in subjecti essentiam, suspenso influxu in adjunctum; atque tunc subjecto permanente, interibit adjunctum. 2. per SEPARATIONEM MENTIS tam PRÆCISIVAM, quàm NEGATIVAM, i. e. corvus non tantum potest mente apprehendi non-apprehensam ingredi, sed potest etiam concipi tanquam non niger, sed albus.

XI. 3. Dividitur adjunctum in PROPRIUM & COMMUNE. Proprium est quod tribuitur subjecto uni & soli, omni & semper, primo & per se,

ut risibilitas in homine. Commune est, quod con-
venit etiam rebus aliis, ut nigredo in corvo.

XII. Proprium est natura posteriori subjecto, sicut
enim ex natura subjecti. *calor ex forma ignis resultat ex ignis
sicut calor proprius*

XIII. Proprium cum uni soli convenire dicitur,
de primaria attributione intelligendum est. Nam
calor, qui soli igni competit primo, secundo &
per communicationem convenit mixtis; id quod
non tollit rationem proprii. Unde intelligi potest,
quomodo proprium recipitur cum suo subje-
cto proprio, & quomodo unius proprium non fiat
proprium alterius.

XIV. Q. AN PROPRIA POSSINT COM-
MUNICARI? R. 1. proprium partis communica-
tur toti, sic homo a potentia intelligendi & volen-
di, quæ animæ est, dicitur volens & intelligens; &
a quantitate, quæ materiæ est, compositum dicitur
quantum. 2. proprium partis unius potest com-
municari alteri parti non per migrationem & in-
herentiam, quia proprium unius non fit proprium
alterius; sed per usurpationem, *ut omnia verba
e. g. potentia
ut intellectus et volens*
tales sunt propria adjuncta animæ; quia operatio-
nes vitales sunt ab anima; corpori tamen commu-
nicantur, quoad usurpationem. Sic ignis suum ca-
lorem communicat ferro, quoad urendi actum.
OBJ. propria distinguunt res E. non sunt
communia R. quod causa est distinctionum, non
potuit distinctis rebus convenire PRIMO & IN-

H ;

HÆREN.

HÆRENTER, bene tamen SECUNDARIO
& PER UNIONEM; Sic ignis calor communica-
tur aquæ & mistis calidis.

XV. Q. AN COMMUNICATO UNO AD-
JUNCTO PROPRIO, STATIM COMMUNI-
CENTUR ET ALIA? Videtur quod sic, quia ad-
juncta propria sunt connexa cum essentia. Verum
sicut proprium unum communicatur non com-
municata essentia, ita etiam non communicatis
aliis ejusdem essentiæ propriis. Id patet in exemplis:
anima communicat vitam corpori non invisibilita-
tem. Ignis communicat ferro calorem non levi-
tatem.

XVI Q. AN ADJUNCTUM PROPRIUM
POSSIT SEPARARI, SALVA MANENTE ES-
SENTIA SUBJECTI? R. actus priorum secun-
dos quiescere posse, est extra controversiam, quæ-
stio tota est de ipsa potentia. DICIMUS I. per na-
turam propria esse inseparabilia, quia ab essentia
subjecti dimanant. OBJ. humiditas separatur ab
aqua, cum fit glacies. R. humiditas non separatur
sed humectandi actus impeditur; sicut in aqua ca-
lefacta non frigus tollitur, sed frigefaciendi actus
impeditur. DICIMUS II. forsan ne divina po-
tentia proprium separari. De quibusdam propriis
id omnes concedunt, nam affectiones Entis ab en-
te sunt inseparabiles. Illa saltem controversa sunt,
quæ realem compositionem habere videntur, ut
calor in igne, & gravitas in ferro. Dicunt: Deus ut
inten-

+ agens liberrimum subjecto conservato potest influxum conservativum subtrahere adjuncto proprio, seu naturali dimanationi adjuncti à suo subjecto. Id ego concedo, sed nego subjectum ulterius id esse quod fuit. Tollatur proclivitas in sole ad tenendum suum cursum, sol non est sol; tollatur calor ab igne, id quod remanet non est ignis. Concipitur enim ignis in sua essentia, ut primum caloris subjectum. Igitur quodcumque adjunctum separatur aut proprium non est, aut subjectum non manet salvum.

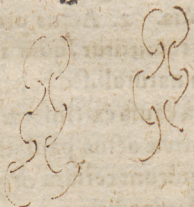
XVII. AN ADJUNCTA PROPRIA SUSCIPIANT INTENSIONEM & REMISSIONEM?

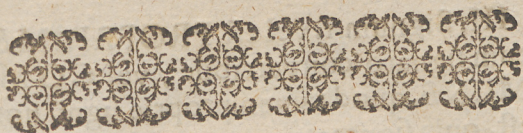
R. 1. ^{ut calor in hoc tempore minor quæ ab h.} propriorum æqualis est participatio, quia enim adæquate dependent ab essentia subjecti, non possunt recipere magis & minus, secus ipsa intenditur essentia. 2. Actus propriorum secundus intenditur & remittitur, quia 1. non proficiscitur à sola potentia naturali, sed habet aliquam etiam dependentiam à causa extrinseca: sic potentia sensitivæ & vegetativæ actus paulatim deficient in senibus, quia requirunt certam organorum dispositionem. 2. Potest impediri per contrariam qualitatem, ut frigus in aqua. OBJ. ^{est quæ est nra} Quantitas est adjunctum proprium materiae, fit tamen major & minor per rarefactionem & condensationem. R. intendi & remitti est plures vel pauciores ejusdem formæ partes in eadem parte subjecti admittere. In rarefactione & condensatione nō admittitur aut omittitur

titus

tur aliquis gradus quantitatis intra eandem mate-
riæ partem, sed termini materiæ vel extenduntur
vel contrahuntur.

XVIII. Duo sunt propriorum genera: SIM-
PLICIA, quæ suis subjectis simpliciter conveniunt
ut risibilitas. CONJUNCTA quæ conjunctim
sumta conveniunt, e.g. omnis numerus non est,
par, sed vel par. vel impar.

LINEAMENTORUM METAPHYSICORUM.

CAP. XIX.

DE

SIGNO ET SIGNATO.

RESPONDENTE.

HENRICO MYLIO

Rodenb:

TH. I.

SIGNUM est, quod potentiae cognoscenti praeter se aliquid aliud representat. Ubi tria sunt 1. Signans. 2. Signatum, & 3. id cui signat. *signans* *requirit alios q colligit ista*

II. Signi proprium 1. ut simul sit cum notato, 2. ut sit notius. 3. ut competat ei semper. OBJ. Iris fuit ante notatum. Resp. iris habet duplex esse, absolutum & respectivum. Signum est simul cum notato, non tempore; aliis futurorum nulla essent signa, sed in conceptu & esse relativo. *argumenta hinc*

I

III. Si-

III. Signum 1. vel est PROPRIUM & cum signato convertibile, vel COMUNE, quod tamen proprie signū non est, quia signato non competit semper.

IV. Signum 2. vel NATURALE est vel ARBITRARIUM.

V. Signum 3. vel est memorativū præteriti, vel demonstrativum præsentis, vel prognosticum futuri.

VI. Signum 4. vel est simile signato, per quod immediate signatum cognoscitur, ut conceptus; dicitur aliàs signum FORMALE. Vel est dissimile, dicitur aliàs INSTRUMENTALE, quod cognitum tanquam mediū ducit ad cognitionem signati, ut fumus.

VII. Signum 5. vel est THEORETICUM vel PRACTICUM. Illud tantum signat: hoc præter significationem etiam offert & obsignat & dicitur SIGNACULUM. Juxta Theologos signum vel est signans vel obsignans vel exhibens, sic astra sunt signa serenitatis, quam etiam causantur.

CAP.

DE MENSURA ET MENSURATO.

I. MENSURA est id, quo rei quantitas cognoscitur, quantitas, inquam, sive mobilis, sive perfectionis. *Quia ex valore rei, quantitate, et mensura*

II. Mensura vel est ADÆQUATA, ut ulna, vel INADÆQUATA: eaque vel REPETITIONIS, quæ aliquoties repetita quantitatem mensurat, ut gradus in æquatore, vel PROPORTIONIS, quæ rei quantitatem indicat per maiorem vel appropinquitatem, vel recessum juxta illud: primum in unoquoque genere est mensura reliquorum. OBJ. E. mus est præstantior pane R. Aff. si pretium rebus imponitur ex nativa dignitate, & non ab opinione hominum & usu.

III. Omnis mensura est notior mensurato, quia debet notificare mensuratum. †

IV. Omnis mensura est aliquid extrinsecum mensurato, quia comparatur ad mensuratum, ut notius quid ad aliquid aliud notificandū. Hinc nulla quantitas est mensura sui ipsius, sed quantitatem omnem cognoscimus per applicationem alterius. Potest quidem quantitas se no-

† si-

tificare per modum objecti cognoscibilis, non tamen per modum mensuræ.

V. Mensura est indivisibilis, nempe in quantum mensura est, nihilei potest addi, nihil demi. v. g. ulna, si addatur ei quicquam sive auferatur, non est nisi adulterina ulna.

VI. Mensura potest fieri mensuratum sui mensurati e. g. res sunt mensura conceptuum & alio respectu conceptus fiunt mensura rerum. Sic facies Acolasti est imaginis mensura, sive in mente illa sit, sive in tabula; & contra; imago Acolasti fit mensura ejusdem à diuturna peregrinatione redeuntis.

VII. Omne mensurabile est finitum, quia mensurari est definite manifestari, quantum sit. Infinitum autem quâ infinitum ita determinari nequit: Sic æternitas non est mensurabilis. OBJ: Damnatio est æterna; damnationis tamen mensura est peccatum, nam in damnatione mensurabitur damnatis eadem mensurâ, qua mensi sunt ipsi, Matth. 7, 2.

Resp. Peccata sunt mensura damnationis ratione gradus, non durationis.

LINEAMENTORUM METAPHYSICORUM.

CAP. XXI. & Ultimum

Proponens Partem Specialem

DE

SPECIEBUS ENTIS.

RESPONDENTE

HEIMRADO GRAPIO,

Tetrowio-Mecklenburg.

THES. I.

ENS immediatè dividi non debet in decem summa genera, est enim divisio nimis angusta: Quorsum enim referatur accidens modale? Deinde eodem jure, quo prædicamentum habitus constituitur ex vestibus, potest fieri prædicamentum socius ex societate. Dividendū ergò ENS est in SUBSTANTIAM & ACCIDENS, & hoc in REALE & MODALE, quod rursus vel absolutū vel relatū.

I I. SUBSTANTIA est ens per se subsistens, sive, quod non est in alio tanquam in subjecto. OBI: Humanitas in Christo per se non subsistit, E non est Substantia. & Per se subsistere vel 1. est, ò sustentari ab aliâ substantiâ conservante: Vel 2. non esse in alio tanquam in

sub-
humanitas Chri per se K
est nullū aliud exptn habem

subjecto. [†] DICES. Anima est in corpore,
vinum in dolo. & in subjecto esse dicitur,
quod ita inest, ut o sit pars, nec seorsim
esse possit sine eo, in quo est. [†]

III. SUBSTANTIA est vel COMPLETA,
^{ut 2°} vel INCOMPLETA. ^{ut anima} 2. vel
est PRIMA, ^{ut 2°} vel SECUNDA. ^{ut anima} Prima dicitur
INDIVIDUUM, quia hoc posito
universalia inferuntur. [†] Prima est vel NATURA
Substantialis, vel SUPPOSITUM

quodlibet iudicium
de SUPPOSITUM est sub-
stantia singularis, completa, incommuni-
cabilis, non dependens ab alio sustentante.
de Idq; est vel rationale, vel irrationale.
de Suppositum rationale dicitur PERSONA

IV. SUBSTANTIA vel est CREATA,
^{ut 2°} vel INCRETA. ^{ut anima} Item, vel MATERIALIS,
vel IMMATERIALIS.

V. SUBSTANTIA non potest
intendi, nec remitti, quia consistit in
indivisibili. DICES. Hac ratione & essen-
tiae accidentium non possunt intendi,
aut remitti. [†] R. Concedendo quoad praed-
icata essentialia; Negando quoad par-
tes graduales: Sic enim intensum dicitur
cujus forma accidentalis firmius in
eodem subjecto radicatur, plures acqui-
rendo

rendo partes. Distinguendum autem hic est inter SUBJECTUM INHÆSIONIS[†] accidenti proprium, & inter SUBJECTUM DENOMINATIONIS.

VI. ACCIDENS est quod inest Subjecto, non ut pars, nec potest esse sine eo, in quo est. Hæc definitio intelligenda de INHÆRENTIA APTITUDINALI, non ACTUALI. OBJ. Creatio ve est in Deo, vel in Creaturâ; si in creaturâ, quoddam accidens est sine subjecto, est enim Creatio prior creaturâ. &. Accidens cum suo subjecto potest esse simul. *Creatio et creatura sūt simul*

VII. Unum numero accidens in pluribus numero diversis subjectis esse nequit, nec simul, nec successive, quia accidens non migrat de subjecto in subjectum. OBJ: Odor migrans à re odorifera in aerem, Calor ab igne in aquam, &. Migrat, sed cum suo subjecto.

VIII. De actuositate accidentium notandum. 1. Quod non omne accidens sit actuosum; Quantitas, Relatio, Actio, Passio. 2. Quod nullum sit actuosum sine suâ substantia, sive sit vitale, sive non vitale. [†] 3. Quod sit producti-

vum substantiæ, sed non nisi instrumenta-
liter. *sic in vere generant calor animalia*

IX. ACCIDENS vel est ABSO-
LUTUM, ut Quantitas, Qualitas, Mo-
tus: vel RESPECTIVUM, ut Relatio.

X. QUANTITATIS Essentia non
consistit in mensurâ, quia non competit
omni, e. g. lineæ infinitæ; nec soli, quia
etiam gravitati: Sed in extensione quan-
titativâ, quam sequitur impenetrabili-
tas, & Divisibilitas, i. e. positio partis ex-
tra partem.

XI. QUANTITAS vel est CON-
TINUA, vel CONTIGUA. Contigua
est, cujus termini distinctè se tangunt, +
Continua communi clauditur termino, #
si maximè non est una essentia.

XII. QUANTITAS vel est CON-
TINUA, vel DISCRETA. Discreta,
cujus partes non sunt copulatæ uno
communi termino. Continua dividitur
in PERMANENTEM, ut Linea; &
SUCCESSIVAM, ut Tempus. *et sic in figura*
Simili-
ter Discreta dividitur in PERMA-
NENTEM, quæ est numerus numera-
bilis; & SUCCESSIVAM, quæ est ora-
tio respectu morularum in dictionibus. +

III

21

13. Q.

XIII. Q. AN QUANTITAS
CONTINUA SIT IN INFINITUM
DIVISIBILIS? Item, AN DETUR
MINIMUM NATURALE? Affirma-
tur in divisione mentali, Negatur in di-
visione reali.

XIV. Q. AN QUANTITAS
REALITER DIFFERAT à MATE-
RIA? Negatur, quia non possunt separa-
ri mutuò: Separetur enim, tum quæro:
Materia estne quanta, vel non? Si est
quanta. E. nondum est separata à quan-
titate; Si non, aut abiit in punctum, aut
spiritum: Utrumq; absurdum. OBJ:
Mutatâ quantitate non mutatur mate-
ria. R. Ad diversa prædicata sufficit dif-
ferentia rationis. Deinde negatur quan-
tatem mutari non mutatâ materiâ.

XV. QUALITAS est accidens in-
trinsecè perficiens substantiam cum in-
agendo, tum in existendo. Estq; in ge-
nere duplex: 1. Ordinata est ad agendum
vel ex naturâ, ^{ut noster. solum conve...} ut potentia naturalis; vel
per assuefactionem, ut habitus. 2. Ali-
qua Qualitas directa est ad perficien-
dam & ornandam substantiam in exi-
stendo; Secundariò etiam ad movend-
um

dum potentias vitales, ut qualitas afficiens, & figura.

XVI. POTENTIA NATURALIS est principium agendi, vel patiendi, non per assuefactionem introductum. Estq; vel ACTIVA, vel PASSIVA. ACTIVA est vel per se sufficiens ad promovendū actum, ut virtutes herbarum, & Planetarum; vel per se in sufficiens; Ea; est vel corrigitibilis, ut potentia differendi; vel incorrigitibilis, ut stupiditas. Item, Difficultas in cultro ad secandum lapidē. Dicitur NATURALIS IMPOTENTIA, non negativè, quasi nihil possit operari, sed quod difficulter operetur. †

XVII. HABITUS est qualitas potentiam naturalem imperfectam corrigens, & assuefactione faciliorem reddens ad operandum. Causa ejus est 1. Deus & natura, 2. Doctrina & assuefactio. OBJ si crebris actionibus comparatur habitus, effectus erit nobilior suā causā. *Be.* Operatio tantum instrumentum est causæ principalis, nempè animæ.

XVIII. Q. AN DETUR HABITUS CORPORIS? Item, AN ARS CADAT IN BESTIAS? Affirmatur, quia cum v. g. Equus juxta artis instituta in-

ta in-

ta incedit, principium est per assuefactionem intro-
ductum. Interim fatendum multas operationes be-
stiarum provenire non ex habitu, sed ex phantasma-
tibus à percussione & stimulatione in memoriâ re-
lictis. Distinguendum etiam inter habitum SIM-
PLICEM & LIBERUM. *quodlibet in hact*

**XIX. Q. AN DETUR HABITUS INTELE-
CTUS?** Affirmatur. Obijcit Mendoza: Intellectus
tanquam potentia naturalis agit perfectissimo mo-
do, nisi impediatur. Resp. Distinguendum inter
actus intellectus. Intellectus quando simpliciter ob-
jectum intelligit, uniformiter agit, cum verò est in-
discurrendo & inveniando, natura ejus tarda est,
neq; enim intellectus statim videt veritatem, uti
oculus colorem.

XX. MOTUS est quasi genus actionis &
passionis. **ACTIO** est actus secundus omnis po-
tentia activæ; sicuti **PASSIO** est actus secundus
potentia passivæ.

XXI. ACTIO 1. vel est **IMMANENS**, quæ *ut in deligere*
manet in suâ causâ; vel **TRANSIENS**, quæ fo-
râs progreditur. 2. vel est **PER EMANATIO-**
NEM, quæ in re objectâ nihil mutat; vel **PER**
TRANSMUTATIONEM. 3. Vel est **INSTANTA-**
NEA, ut Illuminatio; vel **SUCCESSIVA**, ut
Calefactio. 4. Vel est **REALIS**, quæ reate aliquod
accidens producit; Vel **INTENTIONALIS**,
quæ solam imprimit imaginem. 5. Vel est **MUTUA**,
quæ dicitur **REACTIO**; vel **NON MUTUA**.

XXII. RELATIO est accidens, cujus totum ef-
se consistit in respectu ad aliud. Ubi notanda 1. Sub-
jectum.

jectum. 2. Fundamentum, quod est causa relationis.
3. Terminus. 4. Relatum & Correlatum.

XXIII. Relationem esse ens reale vel inde patet, quod nemine cogitante respectus ejusmodi exsurgant.

XXIV. Relatio PRÆDICAMENTALIS, sive SECUNDUM ESSE distinguenda est à Relatione TRANSCENDENTALI, SECUNDUM DICI, & RATIONIS. Relata secundum dici cognosci possunt ex aliquo horum indiciorum. 1. Potest esse quid absolutum, cujus totum esse non consistit in respicere, ut scientia, potentia. 2. Non necessario habet terminum existentem, seu correlatum, ut Dextrum, verum, Professor. 3. Si fundamentum est mutabile & liberum, e. g. Locus superior & inferior in dextro vel sinistro, Principio vel fine.

XXV. Relatio vel est ÆQUIPARENTIÆ, vel DISQUIPARENTIÆ, quod intelligitur ratione dignitatis.

XXVI. Q. AN RELATIO MANEAT POST MORTEM? Resp. Distinguendum inter relationes, quarum fundamenta vel sunt ex rationibus naturalibus, vel ex voluntariis, e. g. Relatio inter

Ducem & militem. *reges & subditos*

••(0)••

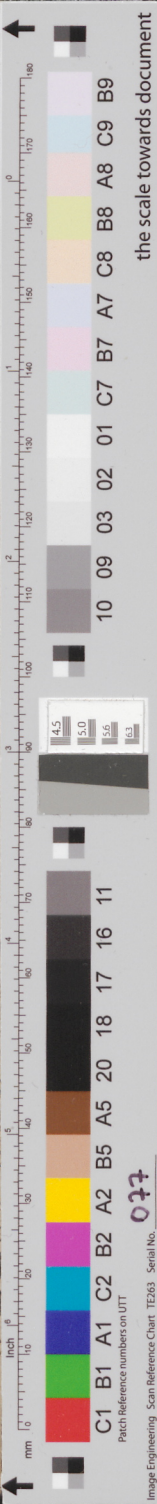
LINEAMENTO
TAPHYSICOR
CAP. XXI. & L
Proponens Partem
DE
SPECIEBUS

RESPONDE
HEIMRADO G
Tetrovio-Meckler
THES. I.

ENS immediatè divi
decem summa genera
tio nimis angusta: Quo
ratur accidens modale? I
jure, quo prædicamentu
stituitur ex vestibus, po
camentum socius ex soci
dñ ergò ENS est in SUB
& ACCIDENS, & hoc in
LE, quòd rursus vel ablo

I I. SUBSTANTI
se subsistens, sive, quoc
tanquam in subjecto. O
in Christo per se non sub
Substantia. & Per se subsi
sistentari ab aliâ substan
te: ^{lupus} Vel 2. non esse in a

lupus
rur humanitas Chri per
sic nullū aliū existē habent

the scale towards document

Image Engineering Scan Reference Chart TE263 Serial No. 077